

AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO

MLADI IN POLITIKA

(AVTORICA Sandra Hanžić,

MENTORICA: Tatjana Brank Pečko)

1. POVZETEK

Politika je usmerjanje družbe s strani države. Zveni preprosto in zanimivo, toda ne slovenski mladini. Ne samo, da politike ne spremljajo, da priznavajo, da do nje gojijo nekoliko negativen odnos jim veliko manjka tudi v politični splošni razgledanosti. Glede na to, da smo prav mladi, bodoči intelektualci, ki bomo gradili prihodnost te države, bi bilo priporočljivo, da se poleg zabave posvetimo tudi resnejšim temam.

Maturitetna naloga temelji na raziskovanju odnosa mladih do politike in njihovem poznavanju le te. Raziskavo sem izvedla s pomočjo ankete in sicer med dijaki in študenti ter intervjuja s sociologom mladine in podmladki slovenskih strank.

Rezultati so pokazali, da večina mladih ne spremlja politike, ter posledično tudi ne pozna najvidnejših politikov in ureditve naše države. Presenetljivo pa je, da se kljub temu udeležujejo volitev.

Ključni pojmi:

- mladina
- podmladek
- politična participacija
- politika
- socializacija
- pasivnost
- apolitičnost

2. UVOD

Odgovornost. Volitve. Referendumi in odločanje. Državnozbornske seje. Ogromno obljub. Zakoni. Amandmaji. Reforme. Spremembe... Politika kot pomembna komponenta našega sistema. Ima to kaj skupnega s povprečnim srednješolcem ali pa študentom, čigar glavna skrb je, na kateri zabavi bo pristal ob koncu tedna? Kako na politiko gledajo mladi, ki bodo sčasoma postali nosilci družbe in imeli možnost kaj spremeniti?

Poudarek na (političnem) izobraževanju mladih in njihovem vključevanju v politiko je vsekakor premajhen. Mlade bi lahko bolj spodbujali h kreativnemu in kritičnemu mišljenju. Naučili bi jih lahko, da dvomijo o tistem, kar slišijo; da v šoli kritično presodijo učiteljevo razlago in tudi na glas povejo, če se ne strinjajo. Danes je tega najverjetneje premalo.

V tej maturitetni nalogi sem predstavila odnos mladih do politike v Republiki Sloveniji, njihovo politično udejstvovanje, podmladke strank in opredelila pojem politike, mladine, politične participacije in socializacije, zlasti v teoretičnem delu. V empiričnem delu sem anketirala mlade; bodisi dijake bodisi študente o njihovem mnenju o politiki; za komentar o politični participaciji in slovenskih podmladkih sem zaprosila političnega analitika in sociologa mladine. Slovenske podmladke, katerih stranke so zastopane v državnem zboru pa sem povprašala o odnosu slovenske mladine do politike, njene morebitne apolitičnosti in načini s katerim bi to lahko spremenili. Za to temo sem se odločila, ker me politika zanima, čeprav opažam, da so moji vrstniki izrazito apolitični, kar me moti, saj

na mladih svet stoji-vsaj tako pravijo. Sem namreč mnenja, da bi se že kot mladi morali bolj aktivno vključevati v politiko in se bolj zanimati, kar se po svetu oziroma vsaj v naši državi dogaja. V prihodnosti bomo namreč sami del volilnega telesa in bomo tako lahko spreminjali politiko svoje države.

HIPOTEZE

- **Hipoteza 1:** 90% mladih se ne zanima za politiko;
- **Hipoteza 2:** Več kot polovica mladih, ki že imajo volilno pravico ne udeležuje volitev;
- **Hipoteza 3:** Mladi so svoj odnos do politike najpogosteje opredelili z 1 in 2;
- **Hipoteza 4:** Mladim je politika najmanj pomembna vrednota v življenju.

3. TEORETIČNI DEL

3.1. OPREDELITEV MLADIH IN POLITIKE

4.1.1. Opredelitev politike

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika je **politika** definirana kot:

1. urejanje družbenih razmer, odločanje o njih s pomočjo države in njenih organov
2. v državah z večstrankarskim sistemom *dejavnost političnih strank in njihov medsebojni odnos v boju za oblast*.¹

Politika (v ožjem smislu) je usmerjanje družbe s pomočjo države. V širšem smislu pa politika pomeni usmerjanje človekove dejavnosti katere koli vrste v določeni smeri, t.j. za uresničevanje določenega cilja. Za politično delovanje je značilno, da je odločanje in izvajanje odločitev odvisno od mreže formalnih in neformalnih povezav med osebami (akterji). Politično delovanje v sodobnih družbah ni enotno, zato je upravičeno govoriti o **politikah**, v množini.²

¹ Povzeto po : Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=politika&hs=1) dne 22. marec 2010

² Vir: wikipedia, povzeto 22. marec 2010

4.1.1.1. Interes za politiko

Interes za politiko razumemo kot splet individualnih motivov za sodelovanje v političnem življenju, čeprav ni nujno, da so izpolnjeni vsi nujni in zadostni pogoji za politično aktivnost. Posameznik je lahko pripravljen politično delovati, pa niso izpolnjeni drugi nujni pogoji za učinkovito sodelovanje, npr.: obveščenost, politično znanje, izoblikovana stališča. V takih primerih se političnost večinoma izraža pasivno. Avtentično zanimanje za politiko namreč temelji na izoblikovani politični usmeritvi posameznika. Je del relativno koherentnega sistema vrednot in vrednostnih usmeritev.

4.1.1.2. Politični aktivizem mladih

Politični aktivizem lahko opredelimo kot realiziran interes za sodelovanje pri sprejemanju političnih odločitev in pri njihovem uresničevanju. Lahko pa seveda govorimo o formalnem aktivizmu, ki se kaže v članstvu v raznih političnih organizacijah in organih.

4.1.2. Opredelitev mladih

Po definiciji SSKJ je **mladina**:

1. mladi ljudje, zlasti med štirinajstim in petindvajsetim letom;³

Mladost je družbeno regulirano življenjsko obdobje prehoda posameznika iz otroštva v odraslost. Ta prehod ni samo stvar posameznika, je tudi življenjsko področje, ki mladim ljudem omogoča primerjavo in izmenjavo izkušenj, posploševanje kulturnih vzorcev, (zlasti vzorcev mladinske porabe in preživljanja prostega časa). Je socialni prostor, kjer se mladi na poseben način oblikujejo, pri tem pa tudi sami ustvarjajo posebne oblike kulture, preživljanja prostega časa in zabave. Še več, **moratorij mladosti**, časovni odlog vstopa v odraslost, je omogočil združevanje mladih v svojsko socialno enoto, znotraj katere se je v drugi polovici dvajsetega stoletja izoblikovala mladina kot posebna **družbena skupina**.

Danes prevladuje ugotovitev, da je mladina skupina, ki je iz obdobja med otroštvom in odraslostjo ustvarila svoj svet, ki ga odrasli ne morejo po svoje usmerjati, nadzorovati ali si ga prisvajati. Konstrukcija mladine kot družbene skupine in mladinskega sveta je gotovo poglavitni sociokulturni dosežek mladih po drugi svetovni vojni, v dobi intenzivnega posodabljanja sveta, globalizacije medijev, znanosti in tehnologije, kulture in politike.

Republika Slovenija nima opredeljenih okvirjev za določitev kategorije mladine, s starostnim okvirom med 15 in 29 let, kakor jo opredelujeta Evropska komisija in Urad RS za mladino (URSM).

³ Povzeto po Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=mladina&hs=1) dne 22. marec 2010

4.1.1.3. 1.2.3 Uporaba pojma mladina

Pojem mladina se uporablja v več pomenih:

- Kot vsoto **empiričnih** družbenih značilnosti generacije od 14 do 30 let; na primer nevtralna raba pojma mladina ali generacija mladih;
- v **operacionalnem** smislu, kjer zaznamujemo določene institucije, ki zajemajo mlade, na primer mladinska društva, mladinski mediji, mladinski trg;
- kot **ideološko** nabit pojmovni krog, ki izziva značilne identifikacijske odzive pri ljudeh, ki uporabljajo ta pojem bodisi za samoidentifikacijo ali za razlikovanje od obstoječih sistemsko vključevalnih vzorcev; na primer mladina kot razvojni potencial družbe, mladina kot problem;
- kot **opis posebnih kulturnih storitev**, vezanih na mlade, na primer mladinska gibanja, mladinska subkultura, mladinska scena.

4.1.1.4. Značilna obdobja mladosti

Danes znotraj mladosti že razlikujemo več značilnih obdobj, ki se časovno vrstijo po naslednjem značilnem zaporedju:

- ❖ **klasična** mladost (14 – 18 let); mladi imajo v tem obdobju pretežno status srednješolcev, dijakov, vajencev.
- ❖ **podaljšana** mladost (19 – 24 let); obdobje visokošolskega in univerzitetnega študija
- ❖ **predodraslo** obdobje (25 - 29 let); obdobje prehoda v ekonomsko in socialno neodvisnost: v zaposlitev, kariero, lastno družino ⁴

4.2. RAZVOJ KRITIČNEGA MIŠLJENJA V POZNI ADOLESCENCI

»Kritično mišljenje je refleksivno in racionalno mišljenje, usmerjeno v odločitev o tem, kaj storiti ali v kaj verjeti.« (Ennis, 1987)

Mladostniki doživijo spremembe v kognitivnem razvoju v pozni adolescenci (relativizem, stopnja zadolžitve, refleksivna presoja, pragmatizem), ki jih oskrbijo z velikimi zmožnostmi za razvoj **kritičnega mišljenja** pri katerem ne gre zgolj za skladiščenje informacij ampak tudi:

- preučevanje,
- delanje sodb,
- presoje, kaj to pomeni v odnosu do drugih informacij in
- reflektiranje.

⁴ ULE, M. (2008): Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, str. 126

Kritično mišljenje se ne razvije samodejno v adolescenci ampak potrebuje **bazo spretnosti in znanj**, ki promovirajo in pozitivno vrednotijo kritično mišljenje, ki jih adolescent pridobi v izobraževalnem procesu.

Velika ovira za razvoj kritičnega mišljenja je paternalistični pedagoški odnos do adolescentov, ki se značilno kaže v vprašanju, ali lahko adolescenci sprejemajo verodostojne odločitve. To vprašanje nas pripelje do političnih in zakonskih razprav o tem, ali so mladi sposobni političnih presoj, ali jim lahko dovolimo volilno pravico. Mnogi so namreč mnenja, da mladi še nismo sposobni sprejemati pomembnejših političnih odločitev, npr. odločitev povezanih s problematiko istospolnih partnerjev, pravico do splava,..⁵

4.3. MLADI IN IDEOLOGIJA

Socialno otroštvo je ena od mnogih oblik socialnega nadzora, ki se izvaja nad mladimi in ki jih vežejo v nekakšno »podaljšano otroštvo«.

Vzpostavlja se prostovoljno, kar pomeni, da se morajo mladi sami subjektivno strinjati z njim in sprejeti ta status kot element svoje identitete.

To pa se doseže le prek delovanja ideoloških institucij in moči. Ideologija je tu mišljena kot posebno, subjektom samim neprozorno razmerje med njimi samimi in njihovimi realnimi življenjskimi razmerami. To sestavino ideologije je poudaril Althusser v svoji opredelitvi ideologije: *»Ideologija je reprezentacija imaginarnega razmerja med posamezniki in*

njihovimi realnimi eksistenčnimi pogoji«. (Althusser, 1980: 65). Althusser poudarja, da si ljudje zaradi ideologije ne predstavljajo realnih življenjskih razmer, ampak svoj namišljen odnos do teh razmer.

⁵ ULE, M. (2008): Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, str.

Mladi lahko družbene opredelitve:

- ✓ sprejmejo in se ravna po njih,
- ✓ lahko se jim upirajo,
- ✓ se jim izmikajo,
- ✓ ali pa jih ignorirajo in poskušajo sami redefinirati svoj položaj.⁶

4.4. ŠTUDENTSKI PROTESTI KOT NAČIN POLITIČNEGA UDEJSTVOVANJA

Povsod po svetu je prihajalo in še vedno prihaja do množičnih protestov, nekajkrat pa so se zgodili tudi v Sloveniji. V oktobru 2008 so študentje protestirali na Univerzi v Kopru⁷ zaradi pritiskov države na Koprsko univerzo. Pa vendar so bili vsi protesti od srede osemdesetih let dalje partikularni, niso bili del nekega družbenega projekta ali programa, niti niso bili sestavni del celovitejših študentskih ali mladinskih gibanj s prepoznavno kulturno ali politično vsebino, zato tudi **niso pustili trajnejšega pečata na družbi**.

Večja kritičnost študentk in študentov do družbe, večja odprtost za nove izkušnje, znanja, je izrazito dvorezna. Lahko vodi ta v **pasivizacijo**, kadar študentje presodijo, da sta njihova družbena moč in vpliv premajhna za doseg pomembnejših družbenih sprememb ali kadar se preprosto sprijaznijo s svojim razmeroma privilegiranim socialnim položajem.

⁶ ULE, M. (2008): Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, str 135

⁷ Povzeto po: <http://www.studentski-svet.com/si/novice/61/Studentski-protesti-na-UP.html> dne 4.april 2010

Relativno pomanjkanje praktičnih življenjskih izkušenj, zlasti uporabe nakopičenega znanja in informacij v realnih razmerah, močno zavira produktivnost študentske kritike in imaginacije in jih zavaja v iluzorne projekte in prehitre ocene o možnosti takojšnjih sprememb.⁸

Leta, ki so sledila dobi študentskih gibanj, so pomenila navidezen mir in pasivnost mladine. Kritična zavest in protestniška zagnanost sta se umaknili študiju, strahu za zaposlitev in zabavi v novih institucijah mladinske kulture. Mladi niso več kazali zanimanja za velika politična dogajanja in niso bili pripravljeni na organizirano in kolektivno reagiranje.

Opazovalci in komentatorji dogajanj med mladimi pa so v tem času kljub temu nasedli vtisu o depolitizaciji in dokončni **družbeni pasivizaciji** mladih. Ugotavljali so, da je mlada generacija zaspana, konformistična in nepripravljena na soočenje z družbenimi izzivi. Tedanje poglede na mladino drastično ponazarja pomenljivi naslov sestavka o nemški mladini spomladi leta 1980 v reviji Stern Zaspanci prihajajo⁹ kjer avtor z obžalovanjem ugotavlja: Nove generacije ne bodo več šle na barikade. (Bopp, 1985).¹⁰

4.5. APOLITIČNOST MLADIH

Spremembe vrednotnih usmeritev mladih se bistveno odražajo v vseh treh poglavitnih področjih življenja; **zasebnosti, poklicnem delu in javnosti / politiki**. S težnjo po samoodločanju so povezane spremembe v partnerskih odnosih in vodenju družinskega življenja.

⁸ ULE, M. (2008): Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, str. 147

⁹ Die Schlaffis kommen

¹⁰ GILLIS, J. R. (1974): Mladina in zgodovina, Aristej, Ljubljana, str. 249

Težnja po **samouresničitvi** ni navzoča samo v zasebnosti in na delovnem mestu. Kaže se tudi v stališčih mladih do politike. Posebno močno je upadlo zanimanje mladih za tradicionalno politiko. Še manj je zanimanja mladih za kakršne koli družbene ideologije in utopije, kar velja tudi za ideologije nekdanjih protestnih mladinskih in družbenih gibanj. Avtorji raziskave mladih v nemški družbi Jugend 2006 ugotavljajo, da še vedno obstajajo manjšine levo in desno radikalnih mladih, ki pa so bolj kot z ideologijo zaznamovanje z ekspresijo pozitivnih ali negativnih čustev, predsodkov in s težnjo mladih po pripadnosti »močnim« skupinam, ki se znajo upreti institucijam države (Hurrelman, Matthias, 2006). »Sicer pa mlade politika zanima po večini le v toliko, kolikor je ta v »dometu« klika na računalniku«, ugotavlja Thomas Gensicke (2006: 139). V tem smislu je po njegovem mnenju treba razumeti tudi več zanimanja mladih za globalizacijo in simpatiziranje precejšnjega dela mladih s protiglobalizacijskimi gibanji.

Mladi se torej odvrčajo od tradicionalnih političnih dejavnosti. Politične stranke težko pridobivajo novo članstvo. Podobne težave imajo tudi sodobnejša civilnodružbena gibanja. Nekateri to razlagajo s simptomi posebne **medijske in internetne kulture**, v kateri odraščajo mladi. Vendar je to le pomanjkljiva razlaga za tako spremembo. Zdi se, da so sodobni mladi prevzeli svobodo prejšnjih generacij, ne pa tudi njihov idealizem. Pa vendarle se mladi zanimajo za nekatere teme, kot so socialna pravičnost, okoljske teme, problemi marginalnih skupin. Hkrati pa se politiki naslanjajo na glasove starejših generacij, kar še pogloblja napetost med politiko in mladimi. S položaja mlade generacije se jim tradicionalna politika izogne in ignorira njihove izkušnje in stališča.

S tem si lahko razložimo tudi številne podatke o upadanju zanimanja za politiko. Mladi prakticirajo **visokopolitično zanikanje politike**. Ostanjejo preprosto zunaj. Končno so odkrili nekaj zase, kar odrasle spravlja v paniko, namreč zabavo; zabavno delo, zabava–šport, zabava–glasba, zabava–poraba, zabavno življenje. Ker politika, kot se prakticira in reprezentira, res nima nič opraviti z

zabavo; nasprotno – deluje kot smrtno resna uničevalka zabave, mladi pa so po njihovem lastnem samorazumevanju in površnem vtisu »nepolitični«. Kljub vsemu je ta nepolitičnost zelo politično pomenljiva; mladi se upirajo nesmiselom in obveznostim, v uresničevanju katerih se odrasli pogosto nesmiselno izčrpavamo, ne da bi jih kritično ovrednotili.

4.6. POLITIČNA ZAVEST IN DEJAVNOSTI MLADIH

Raziskovanje politične zavesti in dejavnosti mladih, njihovega odnosa do vodilnih institucij je danes pomembno predvsem iz dveh razlogov:

- v sodobnih družbah se v političnosti mladih kaže razmerje med represijo in svobodo v družbi. Zaradi relativno visokega odstotka izobraženih in dobro obveščenih oseb med mladimi je pozitiven, nevtralen ali negativen odnos mladih do političnih institucij družbe in do družbenopolitičnega sistema pomemben kazalec legitimitete teh institucij in sistema;
- med mladimi se bolj in jasneje kot v drugih socialnih slojih kažejo nove družbene težnje, se hitreje artikulirajo in prehajajo v pomembna družbena gibanja. Zato so lahko po obsegu in trenutnem vplivu tudi šibke spremembe v odnosih mladih do političnega sveta svoje družbe pomembna napoved bodočih množičnih sprememb in gibanj.

Zaradi tega so vsaj v razvitih zahodnih državah pogoste različne raziskave odnosa mladih do družbe in posebnih oblik mladinske političnosti. Pa tudi v številnih drugih raziskavah mladine je ta tematika zelo pogosto pomembna sestavina. Proučevanje družbenega angažiranja mladih v sodobnih družbah

poskuša slediti in teoretično zajeti pomembne in daljnosežne spremembe v politični senzibilnosti in politični dejavnosti mladih, ki so se zgodile od konca sedemdesetih let do danes.

Te spremembe nekateri avtorji označujejo že kar z »menjavo politične **paradigme**«¹¹ (Raschke, 1980, Lippert, Wakenhut, 1983, Kohr, Räder, 1985, Offe, 1987).¹² K tej domnevi nas navaja že grob pregled najvažnejših značilnosti politične angažiranosti mladine danes:

- **nezainteresiranost mladih** za sodelovanje z uveljavljenimi političnimi institucijami oz. za spreminjanje lastnega delovanja v institucijo, odpor do tradicionalnih levih strank, sindikatov in organizacij;
- **odpor do totalizirajočih revolucionarnih zahtev in projektov**, ob katerih bi se lahko daljnosežno homogeniziralo politično prizadevanje in delovanje ljudi;
- **odpor do »utopij« in »ideologij«**, zlasti do takšnih projektov, ki hočejo doseči naglo in celostno vseobsežno družbeno spremembo ob uporabi državnih aparatov, boja za oblast ipd;
- **odpor do dejavnosti, ki zahtevajo žrtve**, odpovedi v sedanjosti zaradi pričakovanega dobička v prihodnosti. Namesto tega se raje angažirajo tu in zdaj zaradi konkretnih, neposredno

¹¹ V znanosti je **paradigma** obširnejša razlaga, ki zaobjema pojasnilo o neki družini pojavov, hkrati pa vsebuje metode za preverjanje pravilnosti razlage in za razvoj nadaljnjih spoznanj. Paradigma je uporabna, dokler je ne nadomesti teorija, ki vsebuje bolj natančno in širšo razlago te družine pojavov. (Vir: <http://wiki.fmf.uni-lj.si/wiki/Paradigma> pridobljeno 15.april 2010)

¹² ULE, M. (1988): Mladina in ideologija, Delavska enotnost, Ljubljana, str.79-80.

občutenih problemov. Če družbeno angažiranje ne daje užitka, igre, potem ne zagrabi mladih;

- **zavračanje elitizma ali predstavnškega nastopanja.** Skoraj ni sledu o tem, da bi mladi predstavljali svojo dejavnost kot dejavnost zgodovinskega, »revolucionarnega subjekta«. Zato prevladuje odpor do spreminjanja mladine v »avantgardo« družbe, do spodbujanja družbenih konfliktov s pomočjo mladine;
- **mladi se angažirajo predvsem v občasnih družbenih gibanjih** z močnim protestnim nabojem, ki je usmerjen proti konkretnim ukrepom ali namenom vlad, strank, ekonomskih skupin. Ta gibanja so disperzna, brez trajne notranje organizacije in se razpuste takoj, ko ni več konkretnega povoda zanje; to so predvsem »gibanja alternativ« z mrežo realnih in simbolnih razlik do oblastno in ideološko vzpostavljenih sistemov potreb, interesov, življenjskih načinov, socializacijskih institucij, ne pa gibanja, ki bi se borila za prevlado nad sistemom ali za njegovo ukinitvev.

4.7. ALI JE SLOVENSKA MLADINA DEPOLITIZIRANA?

Od opredelitve depolitiziranosti je zelo odvisno tudi to kako sploh razlikujemo

»politično **aktivnost**« in »politično **pasivnost**«. Tako po svetu kot pri nas namreč še vedno prevladujeta stereotipno in formalno določanje politične aktivnosti oz. pasivnosti ljudi po formalni udeleženi v različnih političnih institucijah in dejavnostih, ki so popisane v ustavah in zakonih. Zlasti je v ospredju udeleženi v političnih strankah ter v volitvah in v raznih organih politične oblasti. Politična aktivnost je tedaj formalno članstvo v njih in formalno izvajanje nekaterih kodificiranih dejanj (posvetov, sprejemanje in opravljanje političnih funkcij, volitev itd.).

Pri nas smo **politično aktivnost** izenačili s članstvo v DPO¹³, v SO¹⁴ delovnih organizacij in v kraju bivanja ter z volilno udeležbo. Včasih smo temu dodali še seznanjenost s tekočimi dogodki doma in po svetu ter aktiven odnos do njih.

Nasproti temu se seveda **politična pasivnost** pojmuje kot »neudeležba« v teh in onih političnih organih in organizacijah, nezanimanje za volitve in za tekoče »politične dogodke« ipd.

Glede na takšno pojmovanje se je nato razpravljalo o vzrokih za politično pasivnost zlasti pri mladih. Seveda se je pri tem tudi domnevalo, da je omenjena politična aktivnost nekaj pozitivnega, politična pasivnost pa nekaj negativnega. Ta domneva bi bila veljavna le tedaj, če bi bila »političnost« dejansko celostna družbena dejavnost osveščenih posameznikov in skupin, če ne bi bila delna dejavnost, temveč bi bila izraz življenjske naravnosti posameznikov. Vendar pa se realna politična praksa ljudi še vedno omejuje na kombinacijo podaniške miselnosti in dejavnosti ter partikularnega politiziranja posebnih interesov, različnih kalkulacij itd. torej gre za odtujeno družbeno prakso, za političnost, ki je omejena na posebno »sfero« nasproti kateri se želi posameznik čimbolj zavarovati ali pa jo skuša občasno izkoriščati sebi v prid.

Najvažnejše pri tem je, da tako zoženo pojmovanje politične aktivnosti/pasivnosti prekrije dejanske oblike politične aktivnosti in prav tako dejanske oblike politične pasivnosti, ki res kaj povedo o družbenem odnosu ljudi do obstoječega. Čim bi namreč izhajali iz novega pojma političnosti, ki bi zajel tudi neformalno, neinstitucionalno, vsakdanjo prakso družbenega protesta, spreminjanja družbenih razmer, bi se spremenilo tudi pojmovanje aktivnosti/pasivnosti. Ta bi celo ponovno

¹³ Družbeno-politična organizacija

¹⁴ Strokovni odbor

pridobila svoj vrednostni naboj. Spregovorila bi namreč o tem, koliko je v družbi prostora za dejansko demokratično politično kulturo, in nasprotno, koliko je manipuliranja, represije, zoževanja politične in sploh vsakršne svobode ljudi, ali obstajajo ali ne samostojno in vplivno javno mnenje, svoboden pretok informacij in konfrontacija različnih idej itd.

Politična aktivnost se tedaj izkaže kot del vsakdanjih socialnih dejavnosti ljudi. Kaže pa tudi kakovost odnosa ljudi do teh dejavnosti in njihovo sposobnost za širše družbeno izražanje svojih hotenj in početij. Politična aktivnost posameznika terja samostojno razpoznavanje političnih problemov in konfliktov v njegovem okolju, odpor do politike kot sredstva moči in oblasti ter nekonformen odnos do vladajoče politike. Najvišjo tovrstno politično aktivnost dosega tisti, ki poleg odpora proti temu, da bi bil le sredstvo ali objekt politike, tudi sam postaja subjekt drugačne politike. Prvo je gotovo lažje od drugega. Toda zato je zgolj odpor do takšne politike, ki sloni na oblasti in moči nad ljudmi, bolj podvržen slabim kompromisom s takšno politiko. Postati subjekt drugačne politike namreč terja tudi kritičen odnos do lastnih ideologij, npr. kritičnost mladih do ideologij alternativnih gibanj, mladinskih subkultur itd.

Oblika politične pasivnosti so lahko zelo raznovrstne. Lahko se kažejo kot enostavna odsotnost ljudi od vseh oblik političnosti, v »begu v zasebnost«. A tudi to je politično dejanje. Pogosto je nemočno dejanje socialnega protesta. Lahko pa se kaže kot navidezna, le formalna politična aktivnost. Takšno npr. članstvo v političnih institucijah, ki ga ne spremlja subjektivni angažma. Najbolj sofisticirana oblika tovrstne politične pasivnosti pa je gotovo aktivistična udeležba v političnih organizacijah in organih bodisi zaradi ohranjanja doseženega socialnega položaja (prikrivanje zasebnih interesov) bodisi izdaja nereflektirano, slepo ideološko početje, ki se ne vprašuje o svojem smislu in pomenu. Tipična za aktivistično politično udeležbo so npr. slepo sprejemanje ukazov »od zgoraj«, zagovarjanje tekoče politike, kot da lahko premosti vse probleme, zatiranje kritike v sebi in pri drugih ljudeh itd.

4.8. NOVA POLITIČNA PARADIGMA – POLITIKA »VSAKDANJEGA ŽIVLJENJA«

Če razpravljamo o politični aktivnosti/pasivnosti med sodobno mladino, moramo nujno upoštevati spremembe v pojmovanju, vsebinah in oblikah političnega delovanja, ki so jih povzročila študentska gibanja in nato nova družbena gibanja osemdesetih let. Ta gibanja so prenesla politiko s področja bojov za oblast, za delitev moči in pristojnosti, strankarskih in institucionalnih direktiv, volilnih bojov v vsakdanje življenje: na ulice, v šole, v družine, v kulturne dejavnosti. Skratka prenesla so politiko na področje »zasebnosti« oz. s področja »države« na področje »občanske« (civilne) družbe. Ta prenos se ni zgodil le v »meščanskih« družbah, temveč tudi v »socialističnih«

Nova družbena gibanja so pri nas npr. s svojo drugačno, izzivajočo in problematizirajočo politično prakso opozorila na navidezno politizacijo življenja v slovenski in jugoslovanski družbi. Navidezna politizacija življenja se dogaja v raznovrstnih oblikah politične udeležbe, samoupravljanja, v političnih »manifestacijah«, ideološkem in državnem nadzoru nad vsem področji življenja. Vsa ta področja življenja/družbe obsegajoča »političnost« imajo značilnosti

že opisane politične pasivnosti (formalizem delovanja, odsotnost od »politike«, politični aktivizem).

Glavne značilnosti nove politične kulture mladih, kot smo jih zasledili skozi intervjuje s pripadniki socialnih gibanj, so:

- **»konkretizem«**: intervjuvanci se ne zavzemajo za reševanje »velikih« in splošnih problemov naše družbe, ki bi terjali množično in organizirano dejavnost institucij, temveč opozarjajo na posamezne probleme, ki jih tiščijo, a se jih nihče ne loti ali se jih loti institucionalno brez osebne angažmaja. To so npr. problemi, kot so demokratizacija nekaterih vzgojnih institucij

(kazenski domovi za mlade), psihiatričnih zavodov, civilnih oblik služenja vojaškega roka, posameznih ekoloških problemov,

- **»Nova univerzalnost«**: čeprav so navedeni problemi tipični, neposredno celo partikularni, so vsi po vrsti izraz globjih in dejansko splošnih interesov ljudi, ki pa jih obstoječe razmere tlačijo v anonimnost in partikularnost. »Mirovniki« npr. si prizadevajo za »splošno« dobro, za mir, s tem ko se borijo proti različnim oblikam militarizacije v naši družbi, ko nasprotujejo avtoritarnemu, centralističnemu odločanju o vojaških oz. mirovnih in drugih zadevah.
- **Spontanost in neformalnost delovanja**; vsi intervjuji kažejo odpor do formalnih organizacijskih shem in do posredništva, **transmisijskosti**, kar je pogosto pri drugih političnih institucijah. Intervjuvanci kažejo voljo do angažiranja brez zunanjih pobud, voljo, ki izhaja iz osnovnih izkušenj.
- **Izhajanje iz osebnih pobud in izkušenj**, skladnost osebnega in socialnega angažmaja: le redko intervjuvanci opredeljujejo svojo dejavnost kot »politično«, če pa že, se takoj popravijo, češ da gre za posebno, novo širšo obliko političnosti. Zatrjujejo, da jim ne gre za boj za oblasti, za spopad institucij, za »moč«, temveč za reševanje dejanskih problemov ljudi, do katerih čutijo živo in neposredno naklonjenost.
- **»Nezastopništvo« in »nemladinskost«**: intervjuvanci se nimajo za nikakršne zastopnike kogarkoli, interesov kogarkoli, niti mladih ne. Izražajo svoj individualen, pogosto povsem osebni odnos do problemov, ki se jih skušajo lotevati v okviru socialnih gibanj. Ne poudarjajo svoje mladosti in še manj mladinskosti. Zato imajo svoje početje za zrelo, odraslo, nevezano na slučajno članstvo v mladinskih socialnih gibanjih.

- **Bolj ali manj izražen pesimizem glede prihodnosti:** le redko najdemo odkrite optimiste, prevladujejo opreznost ali nezaupanje v prihodnost, tudi prepričanje o tem, da bodo kasneje postali »realisti«, da bodo izgubili sedanje ideale itd. to je zlasti v zvezi z zaposlitvijo, pa tudi z razvojem družbe v prihodnje. Toda ne zmanjšuje se njihova motivacija za delovanje, prej nasprotno. »Če ne bomo zdaj aktivni, bo še slabše«, tako bi lahko na kratko izrazili to stališče. Ali želja po tem, da preprečijo najslabše možnosti. V tem smislu niso utopisti, a tudi ne evolucionisti, ki menijo, da se vse dogodi v razvoju, brez aktivnih posegov in brez alternativnih pogledov. Te poteze verjetno tudi razlikujejo sedanjo alternativno političnost mladih od bolj utopične oblike političnosti mladih s konča šestdesetih let.
- **Ne nasprotujejojo obstoječim institucijam, temveč jih želijo spraviti pod demokratični nadzor.** Niso »opozicija« oblasti, kvečjemu ustvarjajo »svoje« institucije: to je zelo značilna poteza udeležencev socialnih gibanj. Čeprav srečamo pri članih tudi zelo negativne izjave o raznih institucijah, o medijih, o politikih itd., se ne izrekajo proti njim v smislu spremembe celotnega družbenopolitičnega sistema. Ne borijo se za oblast, večjo moč, pač pa želijo, da bi institucije, »oblasti«, mediji delovali zakonito. Zavzemajo se, da se bi vzpostavila politična javnost, ki ne bi nasedala manipulacijam in bi znala artikulirati svoje zahteve in kritike. Takšna politična javnost bi nenehno kritično nadzirala zakonite institucije, medije, vodilno strukturo družbe, zato da bi se s tem zagotovilo javno in odgovorno delovanje funkcionarjev. Drugi, recimo samoupravni element teh pobud pa je zavzemanje za osnovno demokracijo, tj. za demokratične pobude javnosti, za vpliv prizadetih skupin na pomembne odločitve, za takojšnje izrekanje nezadovoljstva s posameznimi ukrepi,
- **Kritičnost tudi do lastnega dela, do početja skupin in posameznikov v socialnih gibanjih;** v več intervjujih lahko najdemo tudi negativne, celo ostre kritike početja lastne skupine, zlasti dogmatizmu, liderstva, formalizma, aktivizma zaradi aktivizma itd. kljub temu vidijo intervjuvanci prednost teh gibanj v tem, da jih lahko zapustijo, če želijo, da to ni povezano z

nobenimi sankcijami ipd., da jih nihče ne sili v gibanja, v skupine, v določene oblike organiziranja. Omenjene značilnosti delovanja novih socialnih gibanj predstavljajo drugačno obliko političnosti, ki je univerzalna, vendar ni totalizirana kot vse pollaščajna moč, še zlasti ne kot moč institucij, države.¹⁵

4.9. MLADINA – DEJAVNIK DRUŽBENIH SPREMEMB

Kriza političnega sistema je potegnila za seboj tudi krizo ideologije in vseh legitimacijskih dejavnikov, ki so še do srede sedemdesetih let omogočali večini ljudi, predvsem pa mladini, identificiranje z družbo in jih usmerjali pri presojanju njihovih splošnih družbenih možnosti.

Te razmere neposredno in posredno vplivajo na socializacijo mladih, kriza političnega in ideološko-legitimacijskega sistema v naši družbi je povzročila tudi neprepričljivost razlogov in oblik socialnega otroštva mladih.

Zato so mladi v položaju, ko se ne morejo več nedvoumno identificirati s svojim družbenim položajem in vlogo, kot tudi ne vključiti v obstoječ družbeni sistem. Po drugi strani pa tudi ne

morejo preseči objektivnih ekonomskih in družbenih meja, ki jih potiskajo v socialno otroštvo. Tak položaj jih navidez sam po sebi potiska v družbenozgodovinsko vlogo »iskalcev novega« in najostrejših kritikov obstoječega. Vendar se to ne dogaja povsod in pri vseh mladih. Prav nasprotno, le manjši del mladih res zavestno išče nove poti družbenega razvoja in je sposoben za javno in artikulirano kritiko družbe. Prepričanja o tem, da so mladi zaradi svoje vitalnosti, novega znanja, odprtosti v prihodnost tako rekoč naraven dejavnik naprednih družbenih sprememb in da zato prvi in množično reagirajo na družbeno ali politično krizo, terjajo spremembe in revolucije, so neutemeljena.

¹⁵ ULE, M. (1988): Mladina in ideologija, Delavska enotnost, Ljubljana, str. 89-93.

4.10. MLADI KOT SUBJEKT IN OBJEKT POLITIKE

Politična socializacija je pojem, ki je prišel v standardni družbenoslovni besednjak relativno pozno, čeprav je zajemal vsebine in problematiko, ki je bila že dolgo od dvajsetih let naprej prisotna v obravnavi in pojasnjevanju človekovega socialnega in političnega vedenja. Vlogo vzgojnih obrazcev v družini in primarnem socialnem okolju so poudarjali že v študijah o avtoriteti in družini (Horkheimer, Fromm), pa v sloviti študiji Avtoritarna osebnost (Adorno), prav tako pa tudi Kurt Lewin, ki je poudarjal pomen družinske atmosfere, za kasnejšo zaznavo in reagiranje na politično realnost. Tako je Lewin v nekem spisu leta 1941 menil, da glasovalna oz. volilna pravica, princip večinskega odločanja itd. niso temelji demokracije, ampak le tehnično nujna nadgradnja »demokratske atmosfere«; njena konsekvence in izrazna oblika. »Atmosfera pa se oblikuje skozi subtilna dojemanja, da so ljudje v temelju enaki in imajo pravico do enake mere spoštovanja in upoštevanja«. Korak naprej k eksplicitnemu preučevanju politične socializacije ter močnejšemu poudarjanju relevantnih socioloških in socialnopsiholoških vidikov, pa je naredil sredi šestdesetih let F. Greenstein. V svoji študiji *Children and Politics* (1965) je definiral politično socializacijo¹⁶ kot »celotno, formalno in neformalno, ciljno in nenačrtovano politično učenje v vsaki življenjski fazi; le-ta ne vključuje le eksplicitnega političnega učenja, ampak tudi neoznačeno ne-politično vedenje, ki vpliva na politično vedenje, npr. naučitev politično pomembnih socialnih stališč in pridobitev politično relevantnih osebnostnih obeležij. C in W. Hopf menita, da je za razumevanje (politično) socializacijskega procesa še zlasti pomembna Greensteinova ugotovitev, da le-ta ne poteka zgolj pod vplivom realne eksistence socializacijskega agenta (»učitelja«), ampak tudi na osnovi vzgleda, idealizirane podobe, ki jo sprejema posameznik na osnovi realne pojave, ki pa ne pride v fizično kontakt z osebkom socializacije in tudi ni imela namena nanj vplivati, ali celo na osnovi popolnoma abstraktne, neosebne pojave.

¹⁶ Podrobneje o politični socializaciji na strani 21

4.11. POLITIČNA SOCIALIZACIJA¹⁷

Družina		Skupnost/okolje
Primarni dejavnik politične socializacije.		Sekundarna politična socializacija.
Ima večinoma indirektni vpliv.		Okrepi primarni vpliv družine.
Družina ustvarja zvestobo primarnim vrednotam.	P	Izvira iz proučevanja lokalnih skupnosti.
Vpliva na temeljno razpoloženje do političnih vprašanj.	O	Interes za nasprotne vrednostne sisteme.
Vplivati začne že v zgodnjem otroštvu.	G	Vezana na strogo razredno organizacijo.
Pomembno je njeno poreklo.	L	Kjer izgubljajo vpliv vrednote nasprotnikov, prevladujejo vrednote vodilnih.
Ceni volilne izbire otrok, ki sledijo staršem.	A	
	V	
	I	TODA:
TODA:	T	V skupnosti se zahtevajo monolitne razredne vrednote.
Mehanizmi niso jasni.	N	Zahteva se soglasje med družinskim in skupnostnimi vrednotami.

Tabela 1

¹⁷ LAWSON, T., MOORES, R., JONES, M. (2004): Sociologija Shematski pregledi, Tehniška založba Slovenije, Ljubljana, str. 132

MANJŠI VPLIVI		
Šola Formalna politična socializacija. Ne vsiljuje določenih političnih nazorov. Državljska vzgoja. Povezuje posameznika z uradnimi političnimi skupinami. TODA: Skriti vpliv moči izobraževanja. Nejasna sporočila različnih delov	Delovni prostor Odvisen od hierarhične pozicije Delovna mesta so lahko konfliktna in zato politična. Pomemben vpliv organizacij, kot npr. sindikatov. Pomemben je obseg delovnega mesta – večja podjetja ustvarjajo nasprotujoče si vrednote. TODA: Delo ni sorodno s šolanjem	Prijatelji Pomembno vplivajo na zadržanja. Ustvarjajo pomembno drugačnost v življenju. Večkrat se med prijatelji pojavi politična debata. TODA S časom se prijatelji zamenjajo. Ali najprej nastane prijateljstvo ali politično zadržanje?

4.12. ZAKLJUČEK TEORETIČNEGA DELA

V teoretičnem delu sem najprej opredelila pojem politike, interesa zanjo in politični aktivizem mladih. Glede na to, da povsod po svetu prihaja do različnih pojmovanj mladine sem razložila tudi, kaj je pravzaprav mladina in značilna obdobja mladosti. V slovarju slovenskega jezika za mladino štejejo mladi ljudi med štirinajstim in petindvajsetim letom, nasprotno pa večina podmladkov tretira mladost, kot obdobje najkasneje do 33. leta starosti. Predstavila sem tudi razvoj kritičnega mišljenja v adolescenci, ideologijo, študentske proteste, apolitičnost mladih, politično zavest in dejavnosti mladih, zlasti značilnosti politične angažiranosti in kulture dandanašnje mladine, politično aktivnost in pasivnost mladih in pa podrobneje predstavila politično socializacijo s pomočjo različnih dejavnikov.

5. EMPIRIČNI DEL

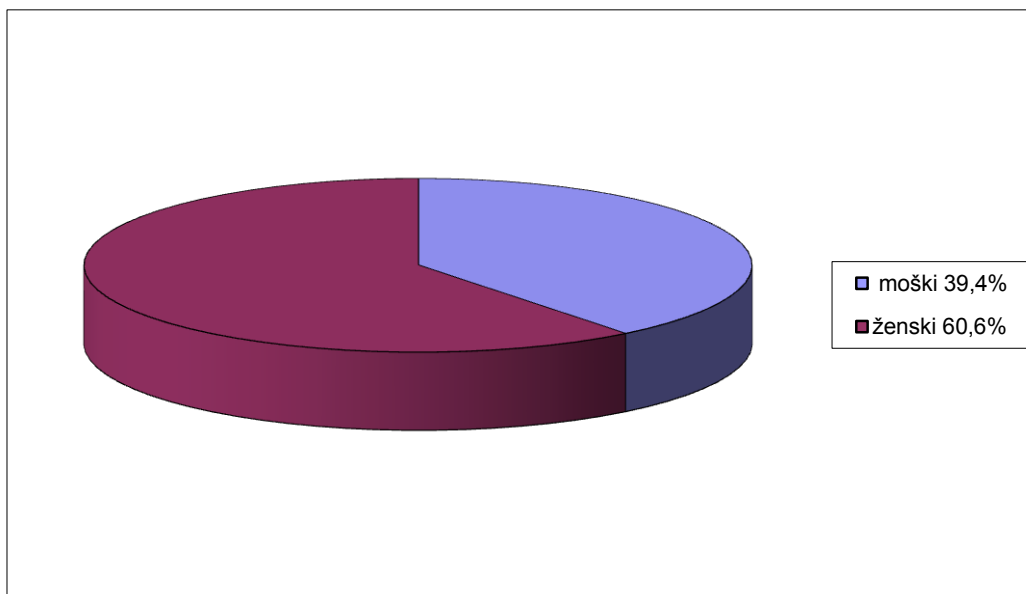
5.1. METODE DELA

Pri seminarski nalogi sem uporabila metodo ankete, ki jo znanstveniki najpogosteje uporabijo pri kvantitativnem načinu zbiranja podatkov. Odločila sem se tudi za intervju s političnim analitikom dr. Boštjanom M. Turkom in sociologom mladine dr. Gregorjem Tomcem saj me je zanimalo kako morebitno apolitičnost mladih vidi strokovna javnost. Prav tako sem skoraj identična vprašanja razposlala vsem podmladkom, ki imajo predstavnike svojih strank v parlamentu (SD, SDS, ZARES, LDS in SLS) ter Mladi Sloveniji, ki ima kljub svoji nezastopanosti v parlamentu podmladek, ki je relativno veliko zastopan v medijih in je znan zlasti po svojih kritikah sedanje oblasti.

5.2. ANKETA

Za ugotavljanje kakšen je odnos mladih do politike in koliko jo sploh poznajo sem uporabila metodo spraševanja - anketo. Sestavila sem kombinirani vprašalnik, kar pomeni, da je sestavljen iz odprtega in zaprtega tipa vprašanj. Oba tipa sta v anketi enakovredno zastopana; anketa sicer vsebuje 32 vprašanj. Vseh odgovorov nisem obdelala, saj jih je bilo veliko praznih (predvsem 7. vprašanje je bilo izredno slabo rešeno) ali pa napačnih. Vzorec je obsegal 71 oseb starih od 15 do 33 let z Gimnazije Šentvid, Škofijske klasične gimnazije in Ekonomske fakultete v Ljubljani, anketni vprašalnik (Priloga 1) pa sem izpeljala v aprilu 2010. Rezultate sem obdelala s pomočjo računalniškega programa Microsoft Excel.

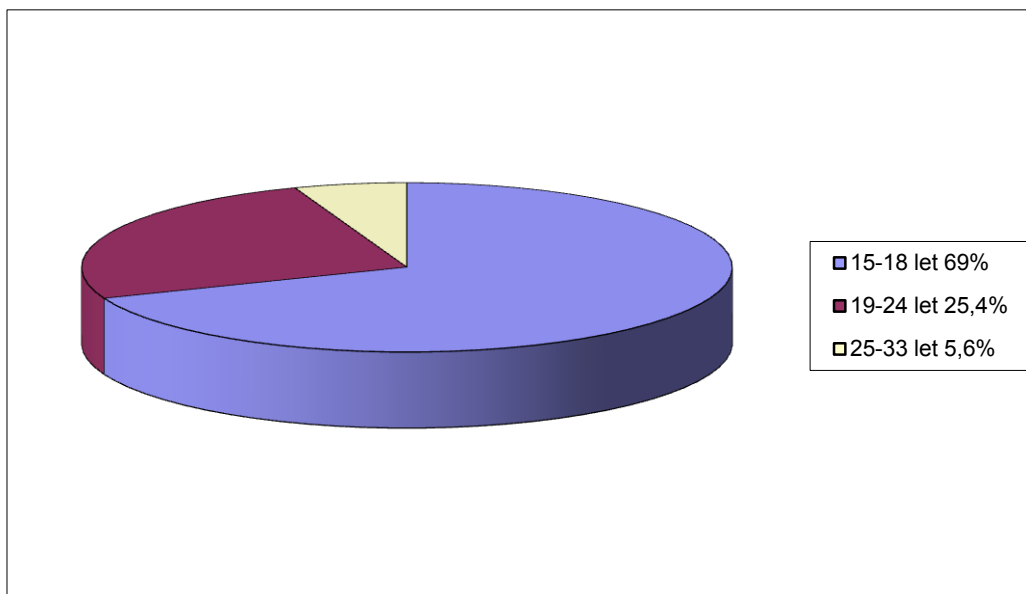
Spol

Graf 1: Prikaz anketiranih po spolu

V anketo je bilo zajetih nekoliko več oseb ženskega kot moškega spola, prvih je bilo kar dobrih 60,6 %, moških pa 39,4 %, kar kaže na večjo pripravljenost odgovarjanja s strani žensk.

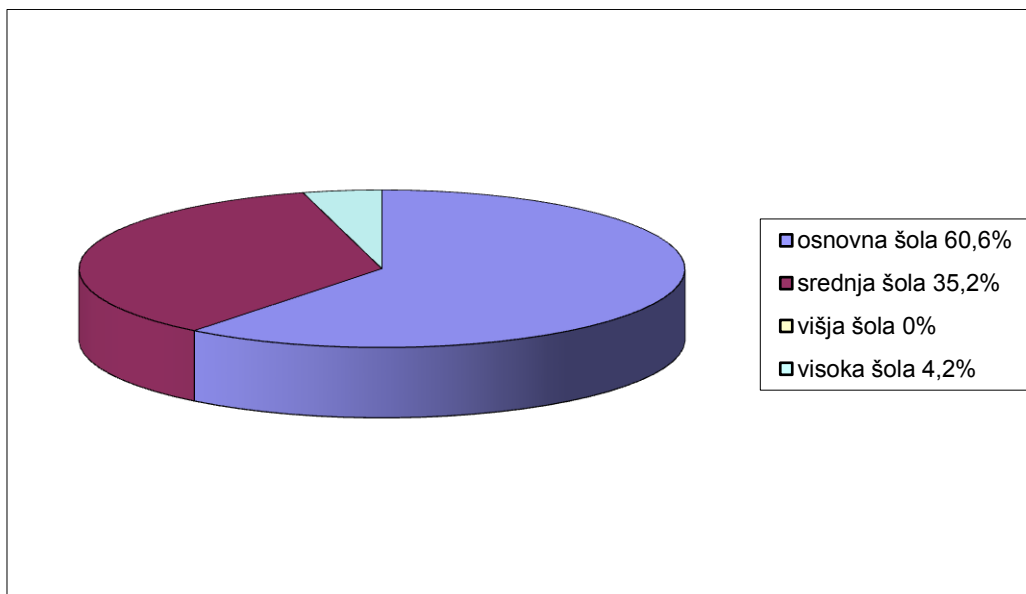
Starost

Graf 2: Prikaz anketiranih po starosti

Iz grafa lahko razberemo, da so v anketi najbolj zastopani mladostniki od 15 do 18 let (69 %) kar je pričakovano glede na to, da sem največ anket pridobila na gimnazijah. Dobra četrtina vprašanih (25,4 %) je bilo študentov, le 5,6 % pa je že zaposlenih ali pa še študirajo.

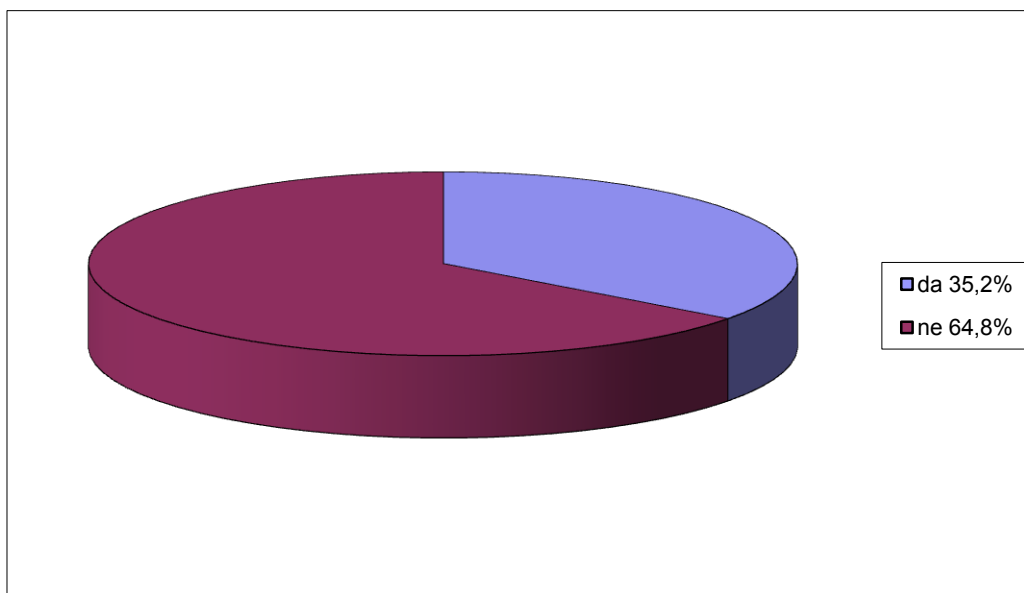
Končana izobrazba

Graf 3: Prikaz anketiranih po izobrazbi

Največ anketiranih ima končano zgolj osnovno šolo (60,6 %) saj je večina še dijakov. Dobra tretjina (35,2 %) vprašanih pa je že zaključila srednjo šolo, medtem ko pripadniki višje šole tu niso zastopani. Najmanj je bilo oseb s končano visoko šolo, le 4,2 %.

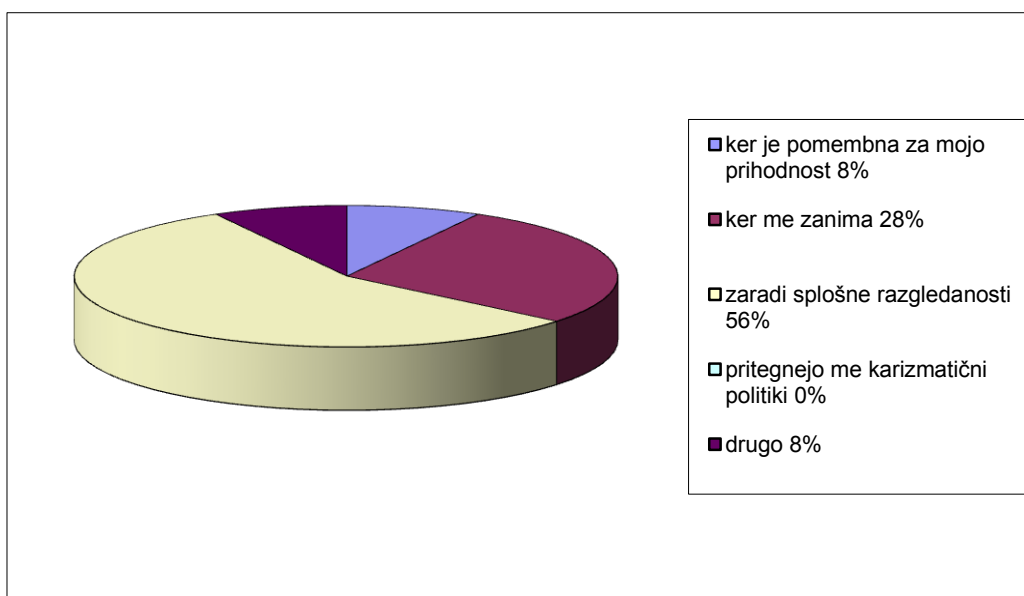
1. vprašanje: Ali spremljaš slovensko politiko?

Graf 4: Ali spremljaš slovensko politiko?

Iz grafa je razvidno, da kar dobra tretjina vprašanih (35,2 %) mladih spremlja slovensko politiko, nasprotno pa v 64,8 % prevladujejo mladi, ki jih politika ne pritegne.

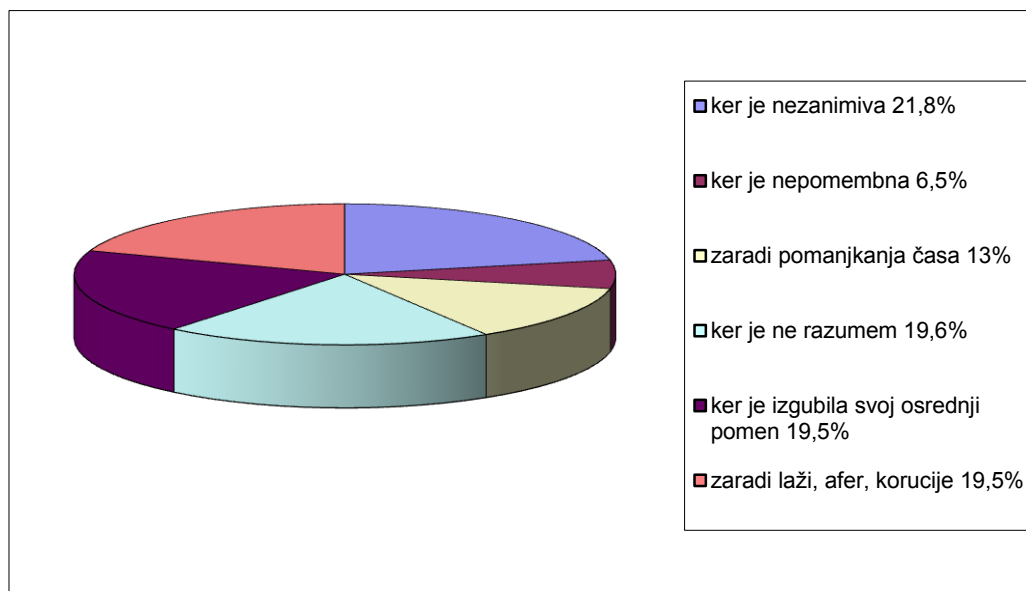
1.1. vprašanje: Zakaj spremljaš slovensko politiko?

Graf 5: Spremljanje slovenske politike

Na vprašanje, zakaj spremljaš slovensko politiko je večina (56 %) anketiranih odgovorila, da jo spremlja zaradi splošne razgledanosti, pol manj anketiranih (28 %) jo spremlja, ker jih zanima. Po 8 % pa je odgovorilo, da jo spremljajo, ker je pomembna za njihovo prihodnost, enako število vprašanih pa je navedlo druge razloge. Od anketirancev pa presenetljivo nihče ni odgovoril, da ga pritegnejo karizmatični politiki.

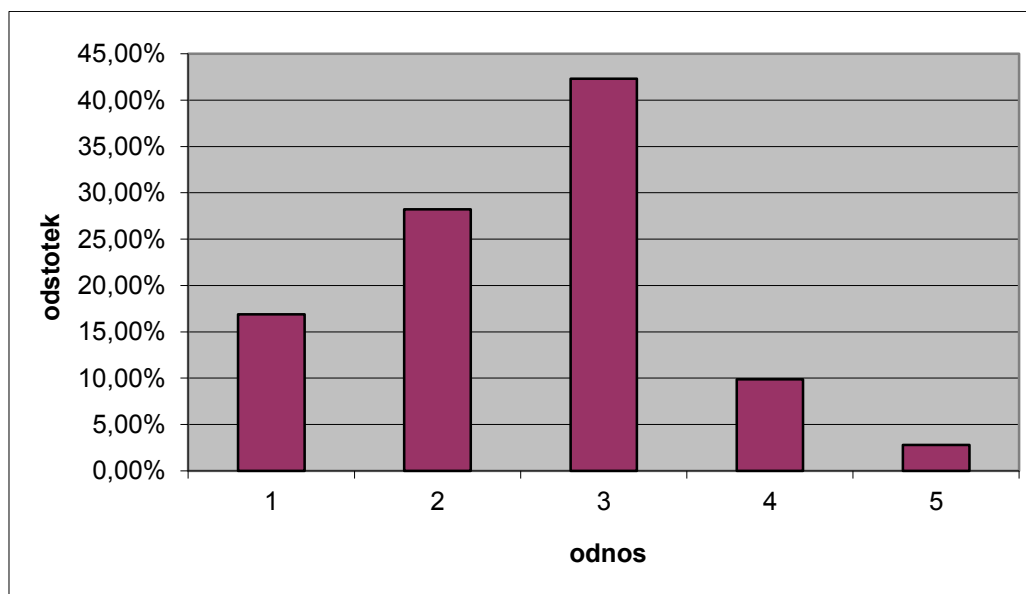
1.2. vprašanje: Zakaj ne spremljaš slovenske politike?

Graf 6: Spremljanje slovenske politike

Mladi so vzroke za nespremljanje politike izbirali precej enakovredno. Po 19,5 % so dobili odgovori, da je ne spremljajo, ker je ne razumejo, ker je izgubila svoj osrednji pomen ter zaradi laži, afer in korupcije. Dobri petini (21,8 %) anketiranih je politika nezanimiva, 6,5 % pa se zdi nepomembna. Zaradi pomanjkanja časa politike ne spremlja 13 % mladostnikov.

2. vprašanje: Opredeli svoj odnos do politike?

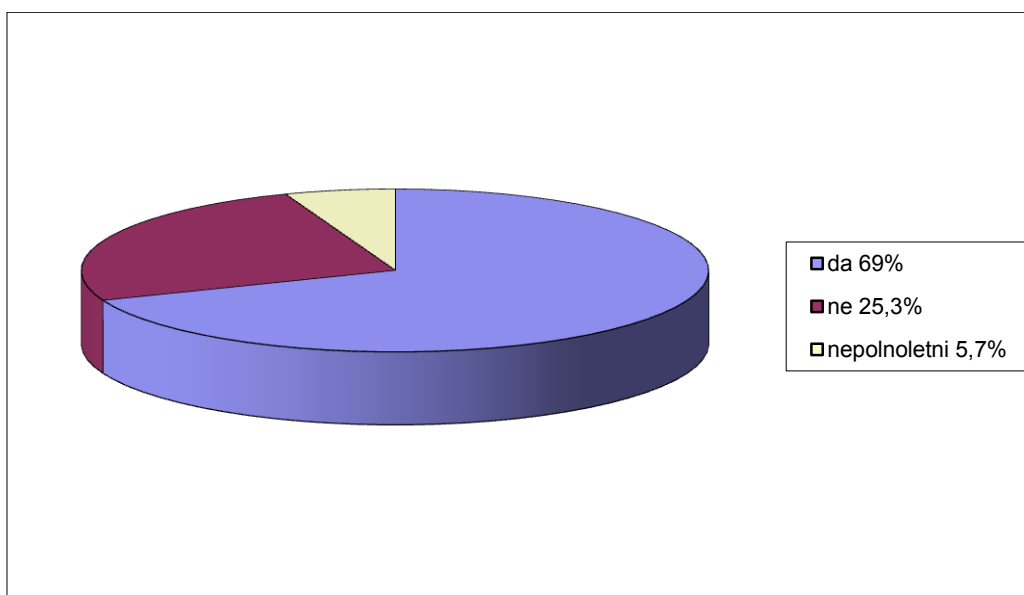

Graf 7: Odnos do politike

Anketiranci so pri tem vprašanju morali ovrednotiti svoj odnos do politike s s številkami od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni izrazito negativen, 5 pa izrazito pozitiven odnos.

Izkazalo se je, da ima slovenska mladina precej negativen odnos do politike; povprečna ocena odnosa do nje je komaj 2,54. Največ mladih (42,3 %) se je odločilo za oceno 3, kar je pričakovano, saj ta ocena predstavlja zlato sredino. Sledi ji ocena 2 (28,2 %) in ocena 1 (16,9 %). Prav dobro in odlično oceno si je zaslužil le odnos 12,6 % ljudi.

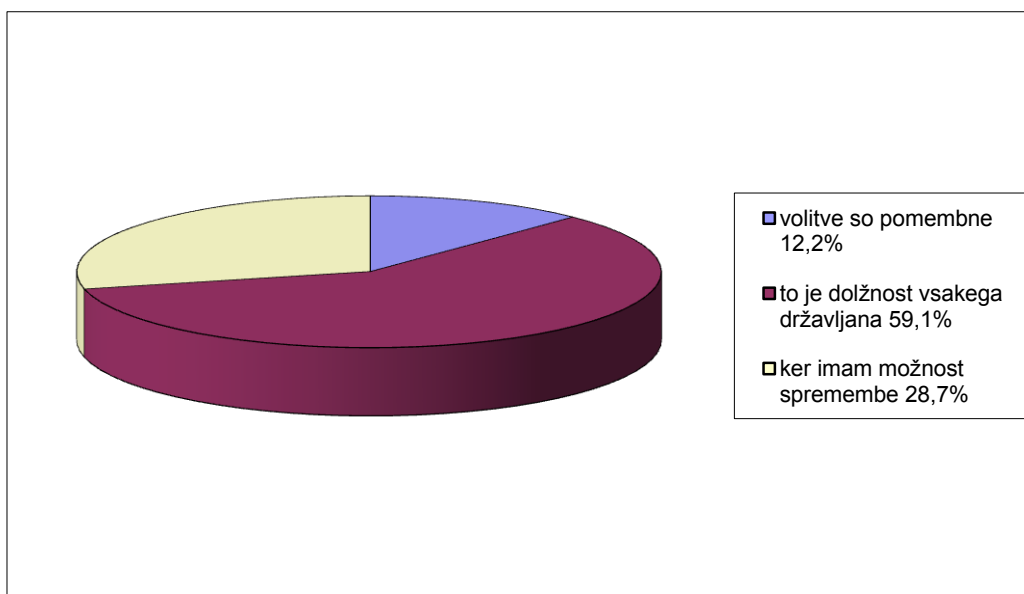
3. vprašanje: Ali se udeležuješ volitev?

Graf 8: Volilna udeležba

Iz tega grafa je razvidno, da se 69 % anketiranih, ki so že volilni upravičenci udeležuje volitev, medtem, ko se jih kar dobra četrtna (25,3 %) ne udeležuje.

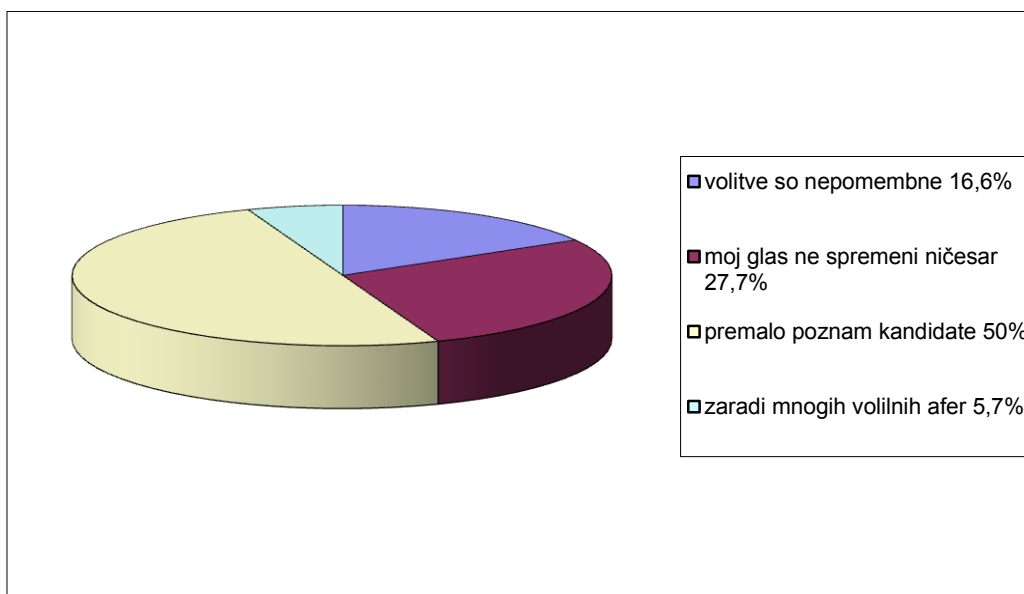
3.1. vprašanje: Zakaj se jih udeležuješ?

Graf 9: Razlogi udeležbe

Volitev se udeležuje 12,2 % anketiranih, ker so mnenja, da je to dolžnost vsakega državljana, 28,7 % se jih udeležuje, ker imajo možnost spremembe, 59,1 % pa, ker jih misli, da so pomembne.

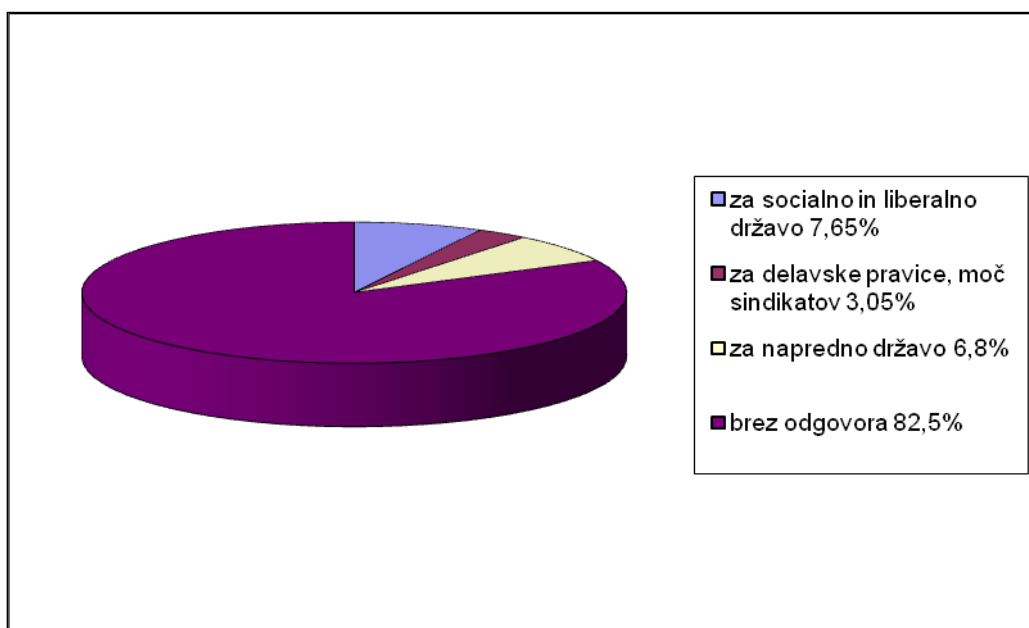
3.2. vprašanje: Zakaj se jih ne udeležuješ?

Graf 10: Razlogi neudeležbe

Polovica vprašanih priznava, da se ne udeležuje volitev, zato ker premalo poznajo kandidate, 27,7 % jih meni, da njihov glas ne spremeni ničesar, 16,6 % se volitve zdijo nepomembne, 5,7 % pa se volitev ne udeležijo zaradi mnogih volilnih afer.

4. vprašanje: Zakaj se zavzema levica?

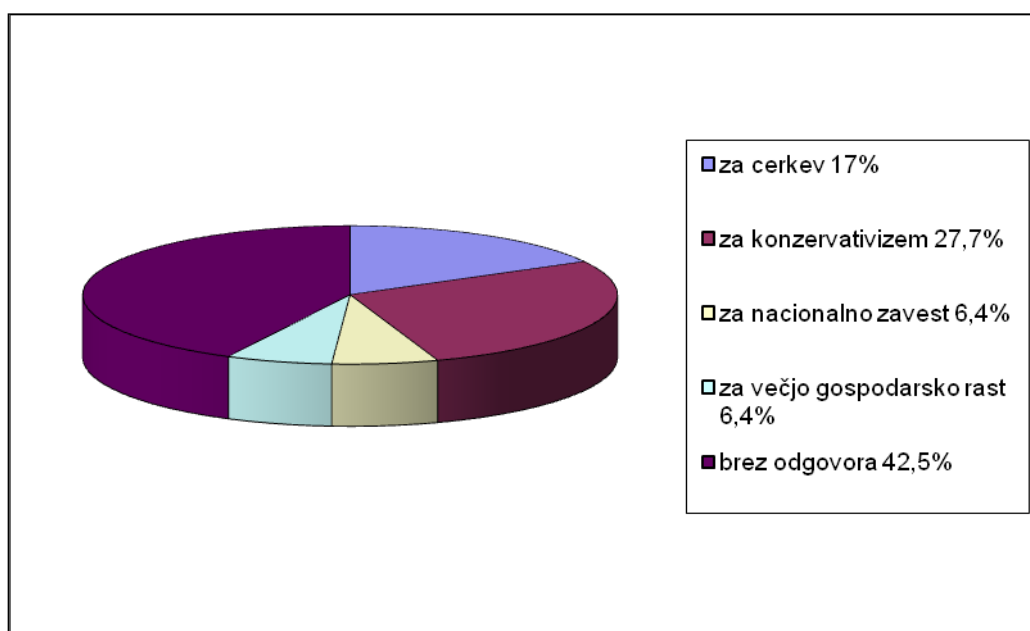

Graf 11: Zavzemanje levice

Dobre štiri petine vprašanih (82,5%) ne ve zakaj se zavzema levica, 7,65% jih meni, da se zavzema za socialno in liberalno državo, nekaj manj (6,8%) pa, da se zavzema za napredno državo. Najmanj anketirancev je odgovorilo da je skrb za delavske pravice in moč sindikatov osrednji namen levice. Tukaj pa je najbolj zanimivo dejstvo, da je kar največ mladih izbralo, da jim je stranka, ki je sicer na

politični levici-LDS najbližje, torej lahko sklepam, da najverjetneje sploh ne vedo za kaj naj bi se zavzemala.

5. vprašanje: Zakaj se zavzema desnica?

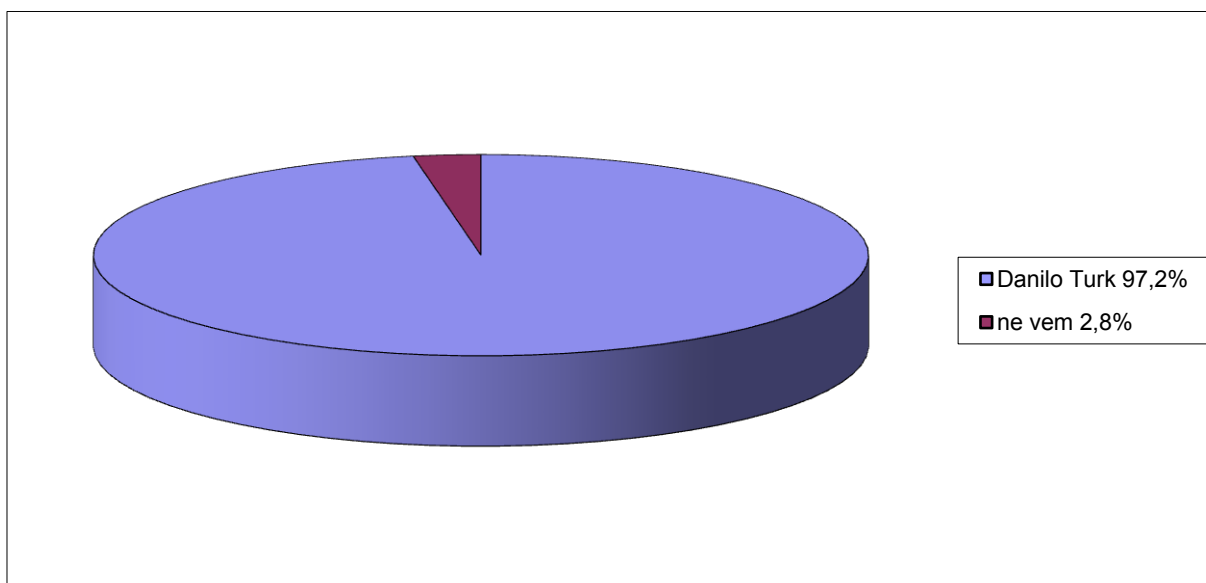

Graf 12: Zavzemanje desnice

Pri vprašanju za kaj se zavzema desnica so bili vprašani uspešnejši. Tokrat jih je bilo brez odgovora zgolj 42,5%, 27,7% jih je zapisalo, da se zavzema za konzervativizem, 17% za cerkev, po 6,4% pa za nacionalno zavest ter večjo gospodarsko rast. Zadnji odgovor posebej bode v oči, saj naj bi se

načeloma vse stranke, ki se jim gre za dobro te države zavzemale za večjo gospodarsko rast, ne zgolj desnica.

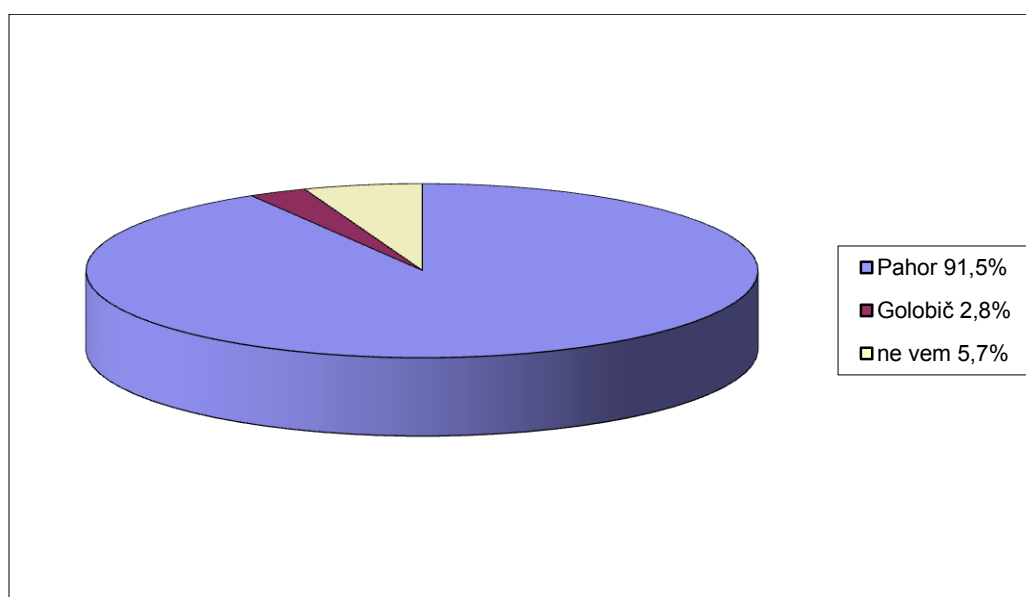
6. vprašanje: Kdo je predsednik slovenske države?

Graf 13: Predsednik države

Navkljub dejstvu, da je slovenska mladina premalo politično izobražena, skoraj vsi vedo (97,2 %), da je predsednik naše države dr. Danilo Türk, kar ni presenetljivo glede na njegovo pogosto pojavljanje v medijih.

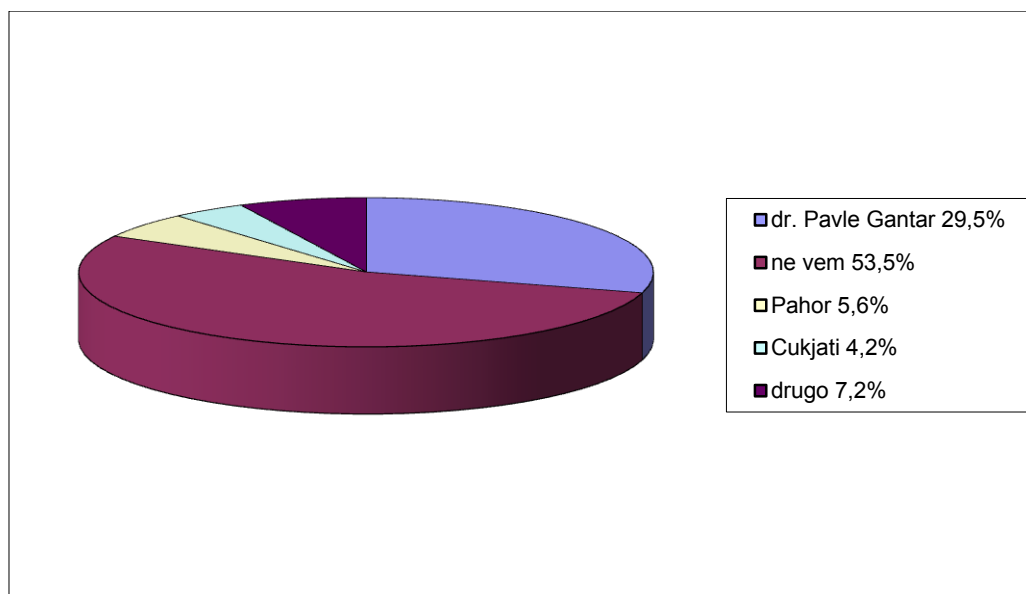
7. vprašanje: Kdo je predsednik slovenske vlade?

Graf 14: Predsednik vlade

Nekoliko slabše anketiranci poznajo predsednika vlade, da je to Borut Pahor je odgovorilo 91,5 % vprašanih, 2,8 % jih meni, da je to Gregor Golobič (minister za visoko šolstvo in znanost), 5,7 % vprašanih pa odgovora na to vprašanje sploh ni podalo.

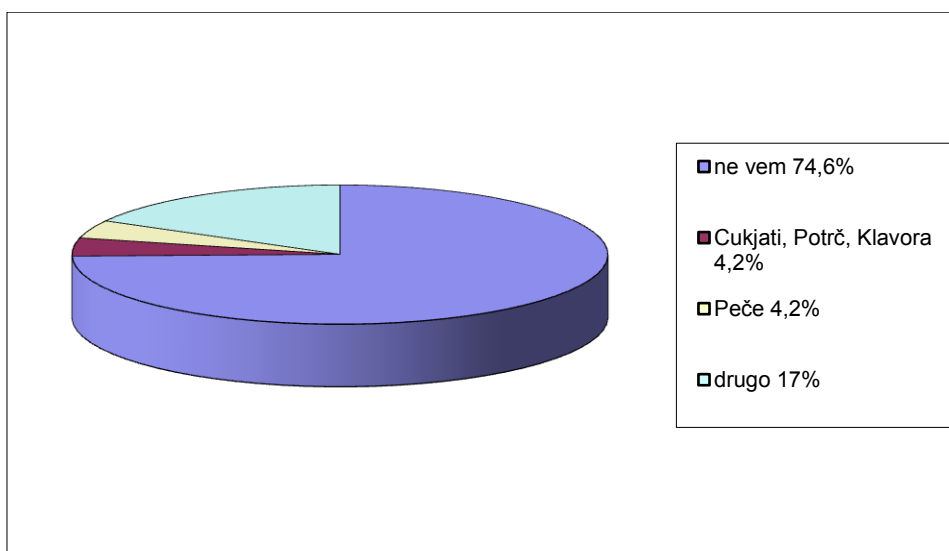
8. vprašanje: Kdo je predsednik slovenskega parlamenta?

Graf 15: Predsednik parlamenta

Poraja se dvom, ali je slovenska mladina sploh že kdaj gledala sejo Državnega zbora, glede na to, da jih je le 29,5 % odgovorilo pravilno na vprašanje kdo je predsednik državnega zbora – to je dr. Pavle Gantar. Dobra polovica anketiranih (53,5 %) ne ve, kdo opravlja to funkcijo, nekaj jih je tudi mnenja, da je to Borut Pahor (5,6 %) ali Cukjati (4,2 %). 7,2 % vprašanih je zapisalo drugačne odgovore (kot npr.: Sašo Peče, Katarina Kresal, Zmago Jelinčič, Janez Janša, Miran Potrč).

9. vprašanje: Naštej vse 3 podpredsednike slovenskega parlamenta?

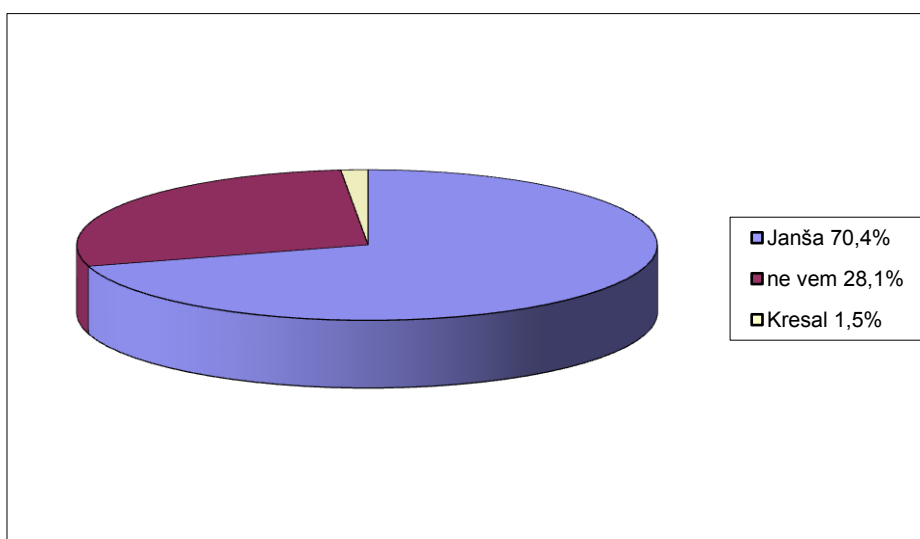

Graf 16: Podpredsedniki slovenskega parlamenta

Slabe tri četrtine (74,6 %) mladih ne znajo naštet niti enega od treh podpredsednikov slovenskega parlamenta, pravilen odgovor (France Cukjati, Miran Potrč in Vasja Klavora) je namreč napisalo le 4,2 %. Enako jih meni, da je to Sašo Peče, ki se ga najverjetneje spominjajo še iz prejšnjega mandata

(2004 – 2008). Drugačne odgovore je izbralo 17 % ljudi (napisali so, da je to: Zmago Jelinčič, Pavle Gantar, Marcel Štefančič, Gregor Golobič, Ivan Zidar, Katarina Kresal, Mitja Gaspari...).

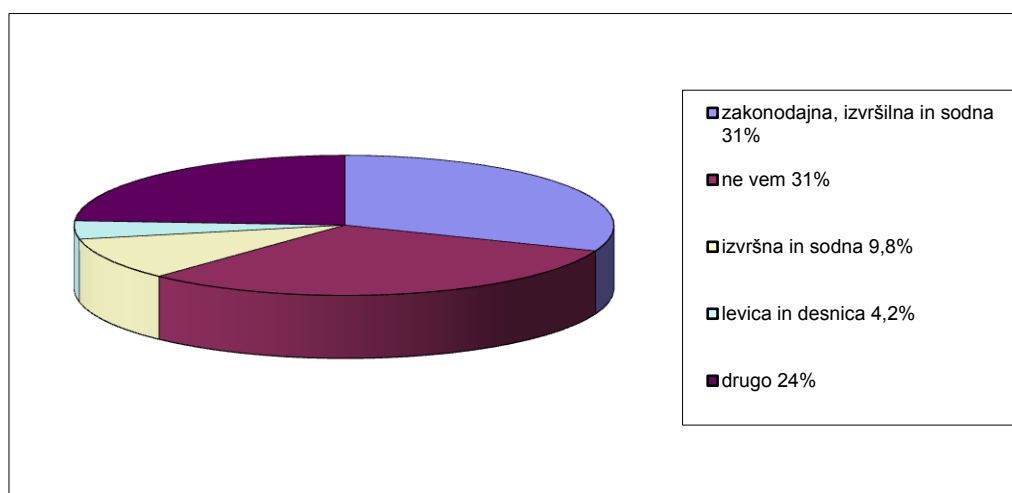
10. vprašanje: Kdo je predsednik SDS-a?

Graf 17: Predsednik Slovenske demokratske stranke

Presenetljivo dobro se je mladina izkazala v odgovoru, kod je predsednik SDS-a, saj je kar 70,4 % anketiranih odgovorilo, da je to Janez Janša, ki ga najverjetneje poznajo še iz časa njegovega mandatarstva. Seveda pa je nekaj tudi takih, ki menijo, da je to Katarina Kresal (1,5%), ki drugače vodi LDS.

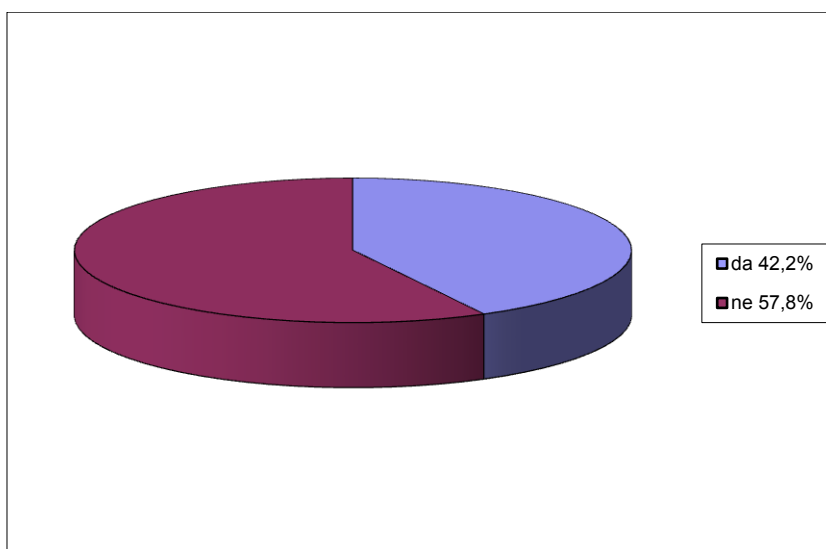
11. vprašanje: Kako se v Sloveniji deli oblast?

Graf 18: Veja oblasti

Ne samo, da dijaki niso politično izobraženi, manjka jim tudi splošna razgledanost o delovanju in ureditvi naše države. Slaba tretjina vprašanih pozna vse tri veje oblasti, ki so zastopane v Sloveniji, prav toliko pa jih ne zna naštet niti ene same. Izvršno in sodno oblast pozna 9,8 % ljudi, 4,2 % pa menita, da se oblast deli na levico in desnico. Drugačne odgovore je podalo 24 % mladih.

12. vprašanje: Ali poznaš Stranko mladih Slovenije (SMS)?

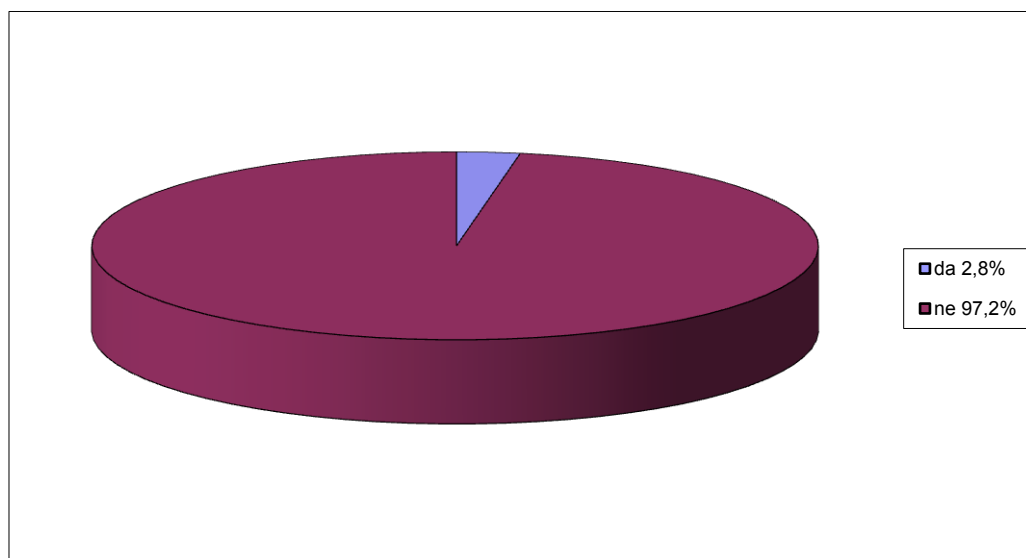

Graf 19: Stranka mladih Slovenije

Iz grafa je razvidno, da malo prevladujejo mladi, ki stranke Mladih Slovenije ne poznajo (57,8%), ostali, ki naj bi jo poznali pa v veliki večini primerov niso podali odgovora, na vprašanje, ki je sledilo temu in sicer za kaj se ta stranka sploh zavzema. Torej se postavlja vprašanje, če to stranko zares poznajo, saj se sploh ne pojavlja v medijih, pa tudi v parlamentu ni zastopana že od leta 2004. SMS je

sicer na parlamentarnih volitvah leta 2000 dobila 46.674 glasov, na zadnjih-parlamentarnih volitvah so nastopili skupaj z SLS.

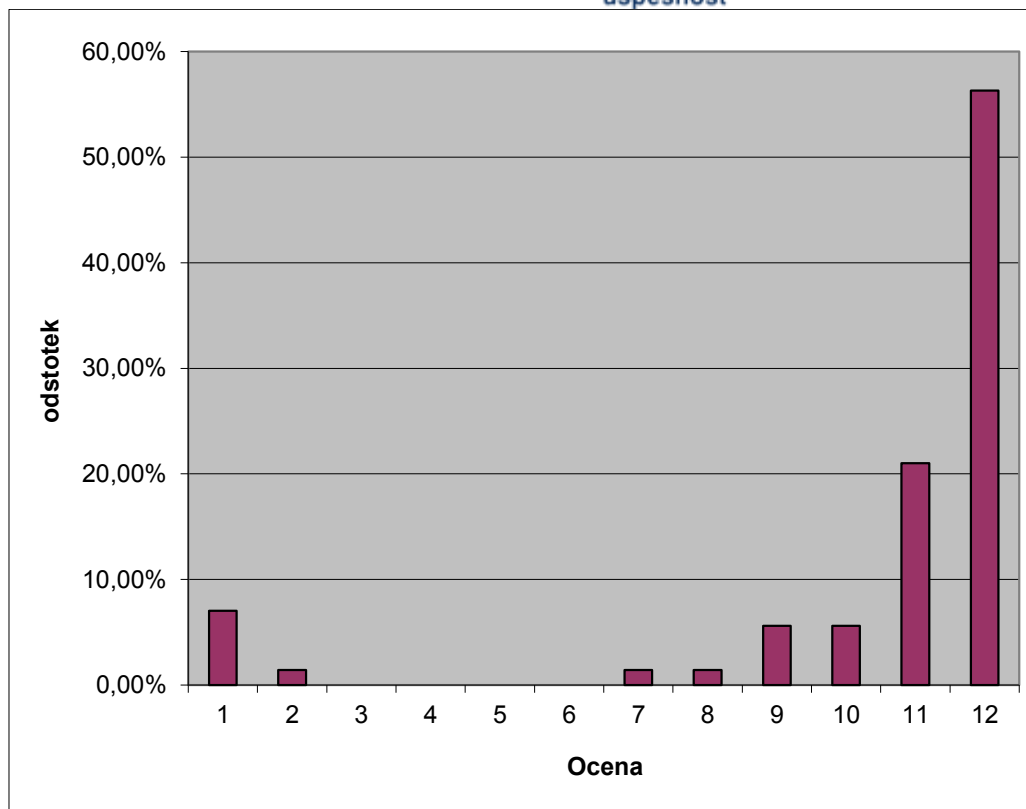
13. vprašanje: Ali si včlanjen/a v kakšno stranko oz. podmladek stranke?

Graf 20: Podmladek stranke

Po pričakovanjih predstavniki slovenske mladine niso vključeni v politično življenje, kar se kaže tudi v majhnem številu včlanjenih v podmladke (2,8%).

14. vprašanje: Kako pomembna vam je politika kot vrednota (oceni od 1 do 12, pri čemer 1 pomeni najpomembnejšo, 12 pa najmanj pomembno vrednoto)?

Graf 21: Politika v vrednostnem sistemu

Anketirani so v dobrih 56% postavili politiko kot vrednoto na zadnje, dvanajsto mesto, 21% pa je politika po pomembnosti na 11. mestu, nekoliko manj pa so izbirali pomembnosti od 7 do 11, medtem ko števila od 3 do 6 sploh niso bila izbrana. Dobrih 7% je politiko izbralo za najpomembnejšo vrednoto v življenju, odstotek pa kot drugo najpomembnejšo.

5.3. PREDSTAVITEV PODMLADKI PARLAMENTARNIH STRANK IN IZVEN PARLAMENTARNE NOVE SLOVENIJE

STRANKA	PODMLADEK	ŠTEVILO ČLANOV PODMLADKA ¹⁸	PROGRAM ¹⁹
Socialni demokrati SD	Mladi forum socialnih demokratov 	Nekaj več kot 4200 članov in članic.	Dostop do kvalitetnega javnega izobraževanja za vse, nova vlaganja v izgradnjo študentskih in dijaških domov, promocija očetovskega dopusta med mladimi očeti, povišanje davčnih olajšav in možnost cenejšega nakupa otroške opreme, igrač, oblačil, obutve, hrane in učnih pripomočkov.
Slovenska demokratska stranka SDS	Slovenska demokratska mladina SDM 	Točnega števila ne morejo navesti, giblje pa se malce nad 3000 člani, starimi od 15-30 let.	Enake možnosti na poti do izobrazbe, kakovosten študij, konkurenčen, sprejemljiv in evropsko primerljiv, povečanje števila univerz in decentralizacijo na področju visokega šolstva, spodbujanje zaposlovanja mladih, šport med mladimi, stanovanjska politika mladih.
Zares		Okrog 1500 članov.	Reforma srednjega šolstva, soudeležba mladih v javnem delovanju, sodobno visoko šolstvo za napredek in enakost, aktivna politika zaposlovanja mladih, pot do prvega

¹⁸ Podatke o članstvu sem pridobila na podlagi intervjuja s podmladki

¹⁹ Politični programi podmladkov so povzeti z uradnih spletnih strani, osredotočila sem se predvsem na takšne, ki imajo karseda največ opraviti z interesi mladih in njihovo dobrobit

			stanovanja, družinska politika.
Slovenska ljudska stranka SLS	Nova generacija 		Ugovarjati pri poskusih razvrednotenja družine in dostojanstva človeškega življenja (zlorabo umetnega oplojevanja, poskuse uvajanja evtanazije, legalizacije drog - tega največjega sovražnika potenciala mladih - ali poskuse izenačevanja homoseksualnih zvez z družinami).
Liberalna demokracija Slovenije LDS	Mlada liberalna demokracija mLD 	*tega podatka mi niso posredovali	Liberalna in napredna družba, v kateri bodo mladi lahko izkoristili in uresničili vse svoje potenciale, ne glede na versko, spolno, etnično, nazorsko ali katerokoli drugo prepričanje oz. usmeritev. ²⁰
Nova Slovenija N.Si	 Cankarjeva 11, 1000 Ljubljana Mlada Slovenija M.Si		Prevetritev socialnih transferjev namenjenih študentom v smislu ne zmožnosti izkoriščanja, večjo socialno varnost študentskih družin, zakonsko preureditev subvencioniranja študentske prehrane, dostop do rekreacijskih prostorov in telovadnic, ustanavljanje zasebnih visokošolskih zavodov.

Tabela 2

²⁰ V mLD-ju so leta 2005 predlagali 12. avgust za praznik mladih, ta datum pa sovпада s svetovnim dnem mladih po določitih OZN, (vir: <http://www.rtvsllo.si/slovenija/mlada-lds-za-praznik-dneva-mladih/35932>); pridobljeno 17. marec 2010

²¹ Demokratična stranka upokojeencev Slovenije (DeSUS) in Slovenska nacionalna stranka (SNS) nimata podmladka, a vendar ima predsednik zadnje razmeroma visoko podporo med mladimi: *Jelinčičev uspeh je prevelik, da bi lahko rekli, da so ga podprli le mladi, drži pa, da so bili ti nad njim nadpovprečno navdušeni. Gre za neko fascinacijo z neposredno govorico, ki zelo poenostavlja razumevanje politike,* pravi **Samo Uhan**, ki se na ljubljanskem FDV-ju med drugim ukvarja tudi s proučevanjem političnih preferenc. Mladi so politično manj artikulirani, manj angažirani, volijo brez premisleka, ne poznajo politične zgodovine kandidata, so pa dovzetni za šov in za zabavo, ki se kaže na televiziji.

5.4. INTERVJU

V empiričnem delu sem se poleg ankete odločila tudi za metodo spraševanja-intervju. Sestavila sem 6 identičnih vprašanj za vsak podmladek (5 se jih pojavi v spodnji tabeli, eno pa že v prejšnji), ki sem jih poslala naslednjim, spodaj naštetim podmladkom (nekaterim večkrat) na elektronsko pošto. Večina se je odzvala pozitivno (SDM, SD, Zares, mLD), medtem, ko sta mi tako SLS Nova generacija in Mlada Slovenija M.Si obljubili, odgovore, ki pa jih do oddaje naloge žal nisem dobila. Intervju prek elektronske pošte pa sem opravila tudi s sociologom mladine, dr. Gregorjem Tomcem. Kratke odgovore objavljam v nadaljevanju. Za intervju sem zaprosila tudi nosilko predmeta Politična participacija na FDV-ju, izr. prof. dr. Alenko Krašovec, ki pa z menoj ni bila pripravljena sodelovati. Vprašanja pa sem poslala tudi političnemu analitiku doc.dr. Mihaelu Klinetu, ki pa žal ni odgovoril.

5.4.1. INTERVJU S PODMLADKI

²¹ Povzeto po članku Jureta Trampuša z naslovom Uspeh ekstremne politike (http://www.mladina.si/tednik/200743/clanek/slo--predsedniske_volitve-jure_trampoline/) pridobljeno 17. marec 2010

	Slovenska demokratska mladina SDM	Mladi forum socialnih demokratov	Zares Aktivni	Mlada liberalna demokracija mLD
Kakšen je po vašem mnenju odnos mladih do politike?	Kot namiguje drugo vprašanje, so mladi precej apolitični. Poleg tega so tudi apatični in jih politika ne zanima. V kolikor bi v njih uspeli vzbuditi občutek, da je politika pomembna, zanimiva in tudi zabavna, bi marsikdo opustil svojo apolitičnost in bi odkril svoje vrednote, težnje in cilje, ter jih skušal doseči preko aktivne participacije.	Odnos mladih do današnje politike je zelo negativen, kar je razvidno tudi iz dejstva koliko mladih se želi sploh z njo ukvarjati. Verjetno je posledica deloma tudi splošnega odnosa družbe do politike. Verjamem, da bi lahko tiste osebe, ki kreirajo aktualno politiko s svojim bontonom nastopanja marsikaj doprinesle k izboljšanju položaja. Seveda pa je potrebno mladim tudi predstaviti politiko širše in ne samo na način kot ga vidijo npr. po televiziji.	Mladi so do politike apatični oz v največji meri na celotno politiko negativno, kar je posledica nepoznavanje politike.	Menim, da se mladi počutijo odtujene od politike, ter da jih politika večinoma ne zanima. Ključno vprašanje pri tem je zakaj. Sam mislim, da je ena od problematik tudi ta, da smo mladi potisnjeni na obrobje političnih razprav. Govori se o pravicah delavcev, upokoјence, teh in onih družbenih skupin, na mlade pa se pozablja. Aktualne problematike mladih, ki so povezane z našim osamosvajanjem, s prehodom iz izobraževalnega sistema na trg dela, ovirah za mlade družine ipd. so teme, ki večinoma niso na dnevnem redu političnih odločevalcev. K temu dodamo še splošen negativen predznak, ki ga ima politika in ukvarjanje s politiko v Sloveniji in splošno nezanimanje mladih za

				upravljanje družbe in sodelovanje v teh procesih in smo tam kjer smo.
Zakaj menite, da prihaja do apolitičnosti mladih?	Mladi v politiki ne vidijo nečesa, v čemer bi našli odgovore na svoja vprašanja. V letih odraščanja, izobraževanja, iskanja prve službe, je politika blizu zadnjega mesta po pomembnosti. Marsikdo se kasneje v življenju na lokalni ali nacionalni ravni sreča s politiko. Pomembno je, da občutek za političnost prebudimo prej. Apolitičnost lahko izvira tudi iz pomanjkanja domoljubja in državljanske vzgoje. V državah s spodbujanim patriotskim duhom je politična participacija mladih precej večja.	Razlog za nastali problem vsekakor tiči v nepoznavanju politike s širšega vidika, vseh procesov, ki potekajo ipd., ne smemo pa spregledati, da si politika sama sebi dela najslabšo kampanjo.	Ker nimajo znanja o sami politiki. V celem izobraževalnem procesu se srečajo s politiko samo v 8. razredu devetletke in sicer samo eno uro pri predmetu državljanska vzgoja in etika, kjer se obravnava samo ureditev države.	Kot že omenjeno menim, da je to splet dejavnikov. Premalo zanimanja politikov in politike same za mlade, individualizacija in izpostavljanje uspehov posameznika (napredek družbe kot celote je v drugem planu), negativen predznak, ki ga ima slovenska politika po 20 letih samostojne države (afere, prepričanje, da se s politiko ukvarjajo samo tisti, ki se želijo osebno okoristiti), strah pred stigmatizacijo zaradi politične opredelitve so razlogi za apatičnost mladih kot jih sam vidim. Ne strinjam se, da so mladi apolitični, so pa zagotovo apatični. Dejstvo, da nekdo ne sodeluje v demokratičnih procesih ali, da ga ti

	Zavedanje o zgodovini, interesih in ciljih države spodbudi tudi ustvarjalni duh, kjer posameznik prepozna svojo vlogo v sistemu in prispeva svoj del k skupnemu uspehu.			procesi ne zanimajo še ne pomeni, da je apolitičen, vsekakor pa to pomeni, da je apatičen. Mladi imajo mnenja o številnih zadevah, ki se v politiki in družbi dogajajo na dnevni ravni, vendar nimajo interesa/vzpodbude, da bi se v te procese sami aktivneje vključili, ali kot člani podmladkov oz. političnih strank na eni strani ali pa kot člani interesnih združenj (študentske organizacije) ali nevladnih organizacij ipd. na drugi.
Kako bi lahko to spremenili in s čim?	Odgovor je podan pri prejšnjem vprašanju. Mladim je treba že v začetku pokazati, da politika ni sfera obračunavanja, prevar in zavajanj, temveč je sredstvo preko katerega se uresničujejo načrti na različnih področjih, ki zadevajo vsakega	Kot prvo je potrebno spremeniti nivo komuniciranja, ki poteka v današnji politiki. Mladim je potrebno predstaviti, kako zelo pomembne izkušnje lahko pridobijo s svojo aktivacijo v recimo podmladkih in le te izkušnje, jim lahko še kako prav pridejo pri	V izobraževalnem procesu bi morali drastično povečati izobraževanje v smeri ureditve države in delovanje samo politike. Ker je manko na tem področju so posledice potem	To je ključni izziv pred katerega je postavljena celotna Evropa, ne samo Slovenija. K dvigu participacije mladih in zmanjševanju apatičnosti bi pomembno prispevalo odprtje političnega prostora za mlade. Kljub trudu in vloženemu delu, smo mladi, kot že omenjeno, še vedno

	posameznika. Dejstvo je, da se politika dotakne vsakega človeka, naj si to želi ali ne. Zato je smiselno, da v tem procesu sodelujemo vsi.	njihovem nadaljnjem osebnem razvoju. ²²	apatičnost, apolitičnost, ne udeležba na volitvah ...	obrobna družbena skupina kar se tiče politike nasploh in političnih strank. Prepoznavnih mladih politikov je malo, veliko več je npr. mladih uspešnih podjetnikov, managerjev, itn. Tudi javna podoba politike je zelo nizka in s tem odbijajoča za mlade. Prepričanje, da se nič ne da spremeniti je zakoreninjeno med mladimi in to je potrebno spremeniti. Na ravni dojemanja in na ravni prakse. Nadalje bi bilo
--	---	--	---	--

²² Predlogi Socialnih demokratov za aktivnejšo udeležbo mladih pri političnem odločanju povzetih iz njihovega programa

- uvesti predmeta Vzgoja za strpnost in aktivno državljanstvo v osnovne in srednje šole, kjer bi mladi imeli možnost pridobivanja znanja o organiziranosti države in lokalnih skupnosti, načinih sprejemanja odločitev in upravljanja javnih zadev,
- povečati participacijo učencev, dijakov in študentov pri vodenju in organizaciji šol z uvedbo otroških in mladinskih parlamentov ter občinskih svetov, kjer bi mladi ne samo izražali svoja mnenja, ampak bi jih imeli možnost tudi udeležati,
- spodbujati in dodatno podpirati mladinske projekte, ki delajo v smeri vključevanja mladih pri zbiranju idej, vplivanju na odločitve in vključevanje mladih v izvajanje javnih zadev,
- v okviru zakona o mladini jasno definirati mladinske organizacije v političnih strankah, jih opredeliti kot mladinske, in jim tako odvzeti etiketo »političnosti« v negativnem smislu,
- uvedba kvote za mlade v organih političnih strank,
- dejansko izvajati določbe 6. člena Zakona o mladinskih svetih, ki določajo, da morajo mladinski sveti kot zakoniti predstavniki biti obveščeni o odločitvah, ki zadevajo mladino, hkrati pa vzpostavljati možnosti za vključitev mladinskih svetov v procese soodločanja o zadevah, ki se tičejo mladine.

				potrebno več pozornosti znotraj izobraževalnih sistemov nameniti tudi vprašanjem participacije v demokratičnih in družbenih procesih. Priznati moram, da nisem seznanjen s trenutnimi učnimi načrti v osnovnih in srednjih šolah, a če sodim po lastnih izkušnjah (sem letnik 82), je tega premalo.
Se je članstvo vašega podmladka bistveno povečalo po zadnjih volitvah v državni zbor 2008?	V času od zadnjih parlamentarnih volitev smo spremenili starostno mejo, in sicer smo jo iz 33 znižali na 30 let. Zaradi tega je bil opazen padec članstva, ki je bil posledica spremembe. Sicer pa v SDM beležimo konstantno rast članstva, število članov raste že od naše ustanovitve leta 1989.	Dejansko se ta številka iz leta v leto celo znižuje, razlog pa tiči predvsem v samem odnosu mladih do družbenih sprememb in njihovi splošni apatičnosti.	Da, ker smo se takrat ustanovili :)	Število članov podmladka se po zadnjih parlamentarnih volitvah ni bistveno povečalo.

Kako poskušate privabiti mlade k političnem udejstvovanju oz. zanimanju za politiko?	Mladi se za vstop v politiko odločajo iz različnih vzgibov. K temu jih morda nagovori prijatelj, morda se udeležijo športne, zabavne ali izobraževalne prireditve v organizaciji SDM. Ker se zavedamo, da so razlogi za aktivno delovanje različni, so tudi naši projekti različni. Delujemo tako na humanitarnem, športnem, izobraževalnem in seveda političnem področju. Osnova našega delovanja je druženje in nabiranje izkušenj. Vsaka aktivnost, tudi zabavna, je na nek način povezana s politiko in nosi politično sporočilo. Tako mladim pokažemo, da politika ni nekaj dolgočasnega, temveč je možno	Mladim je potrebno dati jasno vedeti, da s svojo aktivnostjo dejansko lahko vplivajo na določeno stvar, ki se odvijajo okoli njih. Hkrati damo v Mladem forumu velik poudarek tudi raznim izobraževanjem, tako doma kot tudi v tujini in nenazadnje tudi noto druženja.	Poudarjamo pomen, da smo mladi del politike, saj navsezadnje kar se odloča se odloča o nas oz o naši prihodnosti. S tem želimo mlade motivirati, da smo tudi mi del družbe in le tako lahko skrbimo za naše pravice in si prizadevamo za boljši jutri. Izvajamo tudi akcije, tako vsebinske kot	Mlade skušamo motivirati za politično udejstvovanje za našimi projekti, z našim programom in z vzpodbujanjem družbene participacije per se. Z lastnim delovanjem opozarjamo na pereče probleme v družbi (na nacionalni in lokalni ravni) in jih preko vzvodov, ki so nam na voljo poskušamo tudi rešiti. Identifikacija problemov in uspešno reševanje le teh sta najboljša načina za pozitivno promocijo politike in posledično večje zanimanje mladih za njo.
--	--	--	--	---

	preko zanimivih projektov narediti nekaj koristnega. ²³			
--	--	--	--	--

Tabela 3

5.4.2. INTERVJU Z DR. GREGORJEM TOMCEM, SOCIOLOGOM MLADINE

Dr. Gregor Tomc je izredni profesor na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, sicer sociolog in sodeluje pri predmetih [Sociologija kreativnosti](#) ter [Sociologija mladine](#).

1. Kakšen je odnos slovenske mladine do politike?

V glavnem je odnos mladih do politike indiferenten. Za to sta vsaj dva razloga. Svet odraslih jih ne zanima in občutek imajo, da se politika ne ukvarja z njihovimi problemi. Drugi razlog pa je, da šele oblikujejo metaforično govorico in da so jim posledično abstraktni pojmi politike pogosto nerazumljivi. Če pa jih javni angažma že zanima, so po pravilu bolj radikalni od svojih staršev, tako bolj idealistični (na primer anti-globalisti) kot bolj sovražni (na primer nacionalisti). Imajo manj življenjskih izkušenj in zato svet presoja bolj črno – belo.

2. Zakaj so mladi vedno bolj apolitični?

Tega ne vemo. Ni pa tudi rečeno, da je apolitičnost nujno slaba stvar.

3. Kako bi to lahko spremenili?

/

²³ Podmladek je v septembru 2008 pred parlamentarnimi volitvami organiziral koncert za mlade z naslovom »Zažurajmo skupaj«, na katerem je nastopilo veliko slovenskih glasbenikov, prišlo pa je tudi veliko mladih

4. Kakšno se vam zdi delovanje podmladkov slovenskih strank, ali kakšen še posebej izstopa?

Podmladki slovenskih političnih strank so prostor za mlade karieriste, za tiste, ki so na poti iz otroštva v odraslost preskočili fazo mladostniškega samoiskanja in skušajo s konformističnim oponašanjem odraslih čim hitreje uspeti v življenju.

5. Kaj menite o Stranki mladih Slovenije (SMS) in njenem neuspehu na volitvah v zadnjih letih?

Danes v politiki ni izrazitih mladinskih tem, zato je neuspeh SMS v slovenski politiki zagotovljen. Iz istega razloga tudi nimamo ženske stranke. Ali stranke ljudi s platfusom.

5.4.3. POVZET INTERVJU Z VLADOM MIHELJAKOM

Pogovor je povzet iz priloge Slovenskih novic One. Dr. Vlado Miheljak je sicer izr. profesor na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, sodeluje pa pri predmetih [Psihologija osebnosti in organizacije](#) in [Socialna in politična psihologija](#). Ukvarja se z raziskovanjem javnega mnenja, vrednot in vrednotnih orientacij, z raziskovanjem mladinske populacije ter s spoznavno-teoretskimi vprašanji psihologije. Kot publicist je že precej časa prisoten tudi v slovenskem medijskem prostoru in v dnevnem ter revialnem tisku objavlja politične analize ter komentarje.

Je res ali se le zdi, da se slovenska mladina ne zanima dosti za politiko?

Slovenija goji kulturo brezbržnosti. Smešno: ob protestnih shodih se zbere generacija mojih let, ne pridejo pa tisti, ki bi morali stati v prvih vrstah. Tam najdemo majhno skupino anarhistov ali starejše, z eno nogo upokojene, stare petdeset in več. Predstavljam si, da je intelektualec tisti, ki je tudi

publicist. Na katerem koli področju. Odnos do javnih vprašanj je nujen. Ne predstavljam si intelektualca, ki si ne zastavlja vprašanj. Brezbrižnost je največji nateg, ki je uspel postmodernemu, neoliberalnemu okvirju sveta, kjer naj se vsak briga zase.

Slovenija je imela dobre možnosti, da bi zahodu postala podobna tudi v njegovih pozitivnih dimenzijah. V vsem postkomunističnem svetu mu je bila po vseh kazalcih najbližje: imeli smo potne liste, lahko smo izmenjavali ideje. Pred več kot 35 leti sem prestopal Evropo,, pa še polnoleten nisem bil! A Slovenija je imela po drugi strani tudi težave z značilnimi fenomeni. Pri nas je stopnja zaupanja tako v institucije kot sočloveka izjemno nizka, presenetljivo. Odgovor lahko iščemo v slovenskem značaju, ki se je oblikoval na prelomnici velikih silnic.

Demokratično družbo gradiš na zadostni stopnji skepse, torej da si do države kritičen, da nisi brezbrizen in da ne verjameš le na besedo. Hkrati pa določeno zaupanje mora obstajati. Ideal je, da v demokratični družbi ločiš med institucijo in tistim, ki to vlogo nosi, med institucijo predsednika republike in konkretnim človekom, med sodnikom, ki je lahko skorumpiran, in sodstvom, ki vendarle sodi po pravu, po pravici. Brez zaupanja je demokracija defektna.

Kako je mogoče v Slovincu vzbuditi čut za odgovornost, kritičnost, samostojnost duha

in misli brez anonimnega črednega obtoževanja?

Zaradi slabih izkušenj in razvoja v zadnjih dvajsetih letih so se ljudje znotraj družin zapisali svetu brez velikega angažmaja. Pomemben pa je tudi šolski sistem, ki je malokje tako paničen in bojazljiv kot pri nas. Ne verjamem, da si v slovenskih osnovnih šolah upajo govoriti o politiki, družinskem zakonu ali smrtni kazni. Če kritično mišljenje ni norma, je jasno, da ga mladi človek ne more razviti. Podobno je na univerzi, kjer je prav tako veliko strahu. Se bodo študenti oblikovali tako, da se bodo prilagodili

sistemu, ali pa bodo vzeli usodo v svoje roke in pomagali spremeniti sistem, da bodo v njem lažje živeli?! Takšno razmišljanje je postalo že skoraj nespodobno.

Kako vi spodbujate kritično miselnost mladih? Kako motivirate?

Lahko bi rekel, da je najbolje prodajati sebe kot blagovno znamko, a to niti ni tako zelo enostavno. Kajti eno je, kakšno predstavo imaš o sebi, nekaj drugega pa, kako te vidijo drugi. Sebe še vedno doživljam kot mladega človeka, a ko opazim, kako se do mene vedejo v avtobusu, vidim, da nisem več mlad. (Smeh). Kar lahko kot profesor narediš, je, da opozarjaš na bogastvo izročil, ki ga je žar prinesel v umetnost, književnost, film in glasbo. Vem, da ni

nič absolutnega na tem svetu. Sicer lajnasto pesem lahko slišiš v vrhunski obliki. Kot recimo Send in the clowns, v izvedbi Brechtovskega punk kabareja Tigel Lillies. V svetu ni dobrih in slabih stvari po sebi, ampak so dobre in slabe interpretacije. Ne moreš stati na dveh nogah in hoditi. Moraš biti malo provokativen, ekscesen, na robu.

5.5. ZAKLJUČEK EMPIRIČNEGA DELA

V izkustvenem oziroma empiričnem delu sem uporabila metodi spraševanja-tako anketo kot intervju. Prva je vsebovala 32 vprašanj, a odgovorov na vsakega nisem obdelala, saj skoraj nihče ni odgovoril na vprašanja povezana s tem kdo opravlja najvišje funkcije v državi ter na vprašanja povezana z

61

Sredstva ESS IN MŠŠ - Javni razpis za sofinanciranje izobraževalnih programov projektno učenje mladih in programov za zviševanje splošne in računalniške ravni pismenosti v letih 2010/13

državnim zborom. To je pomemben pokazatelj tega kako se mladi prav zares ne zanimajo za politiko. Posledično sem zato tudi veliko anket dobila nazaj neizpolnjenih. Nato pa sem preko elektronske pošte opravila intervju s štirimi podmladki strank, 2 podmladka pa sta mi prav tako potrdila sodelovanja (M.Si in Nova generacija SLS) pa nazadnje žal nista odgovorila.

6. ZAKLJUČEK

Mladi so v procesih odločanja izrazito deprivilegirana družbena skupina. Nekateri še nimajo volilne pravice, mnogim se »zaradi mladosti in neizkušenosti« preprečuje dostop do izražanja mnenja in vplivanja na odločitve. Izobraževalni sistem mladim ne da skoraj nobenih informacij in znanj o javnih institucijah, organiziranosti države ali lokalne skupnosti, načelih demokracije ali možnosti vpliva na sprejemanje odločitev.

Velikokrat se mladi samovoljno odločijo, da v procesih odločanja ne bodo sodelovali, saj so nad političnim dogajanjem razočarani, v njem ne vidijo perspektive, zaradi pridiha sprijenosti politike menijo, da v njej ne morejo sodelovati. Posledično se večina mladih oddalji od političnega udejstvovanja, saj si tega niti ne želi. Takšen odnos pa ponesejo s seboj tudi v kasnejša življenjska obdobja.

Ta odnos pa sem preučevala s pomočjo ankete, na podlagi katere sem postavila naslednje hipoteze:

Prva hipoteza, **da se 90% mladih ne zanima za politiko** se mi ni potrdila, saj je kar 35,2% vprašanih odgovorilo, da slovensko politiko spremljajo. Pa vendar bi glede na ta visok odstotek pričakovala boljše rezultate in odgovore na vprašanja o poznavanju politike in politikov, ki so sledila. Tisti mladostniki, ki jo spremljajo, jo spremljajo po večini zaradi splošne razgledanosti, tisti ki je ne, pa je ne iz razloga, ker se jim zdi zanimiva.

Drugo hipotezo, ki pravi, **da se več kot 50% mladih, ki že imajo volilno pravico ne udeležuje volitev** moram ovreči, saj kar 69% anketiranih volilnih upravičencev trdi, da se volitev udeležujejo. Postavlja pa se vprašanje kako sploh izbirajo kandidate in kandidatne liste za katere volijo, glede na to da več kot očitno nimajo politične širine. Sicer pa se jih mladi udeležujejo, ker so mnenja, da je to dolžnost vsakega državljana.

Tretjo hipotezo, **da so mladi svoj odnos najpogosteje opredelili z ocenama 1 in 2** se mi prav tako ni potrdila; mladi so namreč svoj odnos do politike največkrat opredelili s 3, kar je morda celo pričakovano, kajti ljudje se po večini ne nagibajo k ekstremnim ocenam, ampak raje izberejo zlato sredino.

Četrta in hkrati zadnja hipoteza, ki predpostavlja **da je mladim politika najmanj pomembna**

vrednota v življenju se mi je potrdila, kajti velika večina mladih je politiko kot vrednoto postavila na zadnje, dvanajsto mesto. Nekaj pa je bilo tudi takih, ki so jo postavili od sedmega do enajstega mesta. Mladim so sicer najpomembnejše vrednote sreča, ljubezen in družina.

V empiričnem delu pa sem opravila intervju s podmladki slovenskih strank (SDS, SD, ZARES, LDS) in intervju s sociologom mladine dr. Gregorjem Tomcem.

Z maturitetno nalogo sem ugotovila, da ima slovenska mladina precej oddaljen in brezbrizen odnos do politike, razlogi pa poleg splošnega nezanimanja tičijo v tem, da se jim politika zdi nepomembna, mnogi je tudi ne razumejo, veliko mladih pa je mnenja, da je politika izgubila svoj osrednji pomen in zaradi mnogih laži, afer, korupcije (namesto, da bi vodila in skrbela za dobrobit državljanov, se zadnja

leta v tej državi dan za dnem ukvarjamo zgolj in samo z aferami, npr.: afera Ultra, Patria, Fotokopirni stroj, Čista lopata, Bulmastifi, Prisluhi,...).

To stanje bi lahko spremenili in izboljšali z uvedbo predmeta Državlanska vzgoja in etika v osnovne in srednje šole in tako, da bi civilna družba in pristojne institucije podpirale razvoj kritičnega mišljenja, splošne razgledanosti in politične participacije mladih na sploh.

7. PRILOGE

7.1. ODNOS MLADIH DO POLITIKE - ANKETA

Sem dijakinja 4. letnika Gimnazije Šentvid in odločila sem se pripraviti anketo s katero želim ugotoviti kakšno je mnenje mladih o politiki ter kakšen odnos gojijo do nje in koliko jo sploh poznajo. Rezultati mi bodo služili kot podlaga za izdelavo maturitetne naloge pri sociologiji. Anketa je anonimna in zgolj informativna. Za tvoje odgovore se ti že vnaprej lepo zahvaljujem.

Spol: a) moški b) ženski

Starost: a) 15-18
b) 19-24
c) 25-33

Končana izobrazba: a) osnovna šola
b) srednja šola

c) višja šola

d) visoka šola

1. Ali spremljaš slovensko politiko? a) DA b) NE

1.1. Zakaj DA oziroma NE? (Odgovori le na tisto vprašanje, katerega odgovor si izbral/a pri prejšnjem vprašanju)

a) ker je pomembna za mojo prihodnost

b) ker me zanima

c) zaradi splošne razgledanosti

d) pritegnejo me karizmatični politiki

e) drugo: _____

drugo: _____

a) ker je nezanimiva

b) ker je nepomembna

c) zaradi pomanjkanja časa

d) ker je ne razumem

e) ker je izgubila svoj osrednji

pomen

f) zaradi laži, afer, korupcije

2. Opredeli svoj odnos do politike, pri čemer je 1 predstavlja najbolj negativen, 5 pa najbolj pozitiven odnos.

1

2

3

4

5

3. Odgovorijo samo polnoletni anketiranci) Če že imaš volilno pravico, ali hodiš na volitve?

a) DA

b) NE

3.1. Zakaj DA oziroma NE? (Odgovori le na tisto vprašanje, katerega odgovor si izbral/a pri prejšnjem vprašanju)

a) volitve so pomembne	a) volitve so nepomembne
b) to je dolžnost vsakega državljana	b) moj glas ne spremeni ničesar
c) ker imam možnost spremembe	c) premalo poznam kandidate
	d) zaradi mnogih volilnih afer

4. Katera od sledečih strank ti je najbližje?

a) LDS	e) SDS	- drugo
b) SD	f) SLS	_____
c) ZARES	g) SNS	
d) DeSUS	h) N.Si	

5. Ali se tvoja politična opredelitev razlikuje od opredelitve tvojih staršev?

- a) enaka b) različna

6. Za kaj se zavzema levica in za kaj desnica?

7. Odgovori na naslednja vprašanja; pod spodnje slike pa dopiši ime osebe in kakšno funkcijo opravlja.

Kdo je predsednik slovenske države? _____

Kdo je predsednik slovenske vlade? _____

Kdo je predsednik slovenskega parlamenta? _____

Naštej vse 3 podpredsednike slovenskega parlamenta? _____

Kdo je predsednik SDS-a? _____

Kdo je predsednik Zares-a? _____

Kdo je minister/ministrica za finance? _____

Kdo je minister/ministrica za kulturo? _____

Koliko poslancev sestavlja državni zbor? _____

Koliko letni mandat imajo poslanci? _____

Koliko predstavnikov manjšin je v državnem zboru in katere? _____

8. Kdaj so bile nazadnje volitve in o čem smo takrat odločali?

9. Kaj na televiziji najpogosteje spremljaš v povezavi s politiko?

- a) seje državnega zbora
- b) državne proslave
- c) dnevno-informativne oddaje

10. Ali prebiraš strokovno oz. politično literaturo (Mag, Mladina, Reporter,

Demokracija)? a) DA b) NE

11. Ali javno mnenje vpliva na vaše razmišljanje o politični problematiki?

a) DA b) NE

12. Kako se v Sloveniji deli oblast?

13. Rangiraj naslednje vrednote od 1 do 12, pri čemer 1 predstavlja vrednoto, ki vam je najbolj pomembna, 12 pa vrednoto ki je za vas nepomembna

sreča__	družina__	ljubezen__
prijateljstvo__	zdravje__	politika__
denar__	kariera__	izobrazba__
prosti čas__	kultura__	šport__

14. Ali poznaš Stranko mladih Slovenije (SMS)? a) DA b) NE

14.1. Za kaj se zavzema? _____

15. vprašanje: Ali si včlanjen/a v kakšno stranko oz. podmladek stranke?

a) DA

b) NE

8. KAZALA

8.1. KAZALO GRAFOV

Graf 2: Prikaz anketiranih po starosti.....	28
Graf 3: Prikaz anketiranih po izobrazbi	29
Graf 4: Ali spremljaš slovensko politiko?	30
Graf 5: Spremljanje slovenske politike	31
Graf 6: Spremljanje slovenske politike	32
Graf 7: Odnos do politike	33
Graf 8: Volilna udeležba	34
Graf 9: Razlogi udeležbe	35
Graf 10: Razlogi neudeležbe	36
Graf 11: Zavzemanje leve	37
Graf 12: Zavzemanje desne	38
Graf 13: Predsednik države	39
Graf 14: Predsednik vlade	40
Graf 15: Predsednik parlamenta	41
Graf 16: Podpredsedniki slovenskega parlamenta	42
Graf 17: Predsednik Slovenske demokratske stranke	43
Graf 18: Veja oblasti	44
Graf 19: Stranka mladih Slovenije	45
Graf 20: Podmladek stranke	46
Graf 21: Politika v vrednostnem sistemu	48

8.2. KAZALO TABEL

Tabela 2	50
Tabela 3	58

9. LITERATURA IN VIRI

GILLIS, J. R. (1974): Mladina in zgodovina, Aristej, Ljubljana

LAWSON, T., MOORES, R., JONES, M. (2004): Sociologija Shematski pregledi, Tehniška založba Slovenije, Ljubljana

MIHELJAK, V., ULE, M. (1995): Prihodnost mladine. Juventa, Ljubljana

MIHELJAK, V. (2002): Mladina 2000. Juventa, Ljubljana

TOMC, G. (1993): Slovenci o politiki in politikih, Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana, str. 138-155.

Sredstva ESS IN MŠŠ - Javni razpis za sofinanciranje izobraževalnih programov projektno učenje mladih in programov za zviševanje splošne in računalniške ravni pismenosti v letih 2010/13

ULE, M. (1988): Mladina in ideologija, Delavska enotnost, Ljubljana

ULE, M. (2008): Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana

MIHELJAK, V. (2010): Brez zaupanja je demokracija defektna, Ona, Ženski magazin Dela in Slovenskih novic 12(11): 20-22.

Sobotna priloga Dela: Mladi in demokracija, str. 16-18.

http://www.sdm.si/o_podmladku/politichni_program

http://www.mladiforum.org/kdo_smo/kaj_je_mladi_forum

<http://www.zaresaktivni.si/o-podmladku>

<http://www.nova.generacija.org/index.php?stran=vsebina&menu=2>

http://www.mladaslovenija.org/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=10

<http://www.lids.si/si/stranka/mlid/>

http://www.sd-velenje.si/e_novice.php?id=54

<http://www.sdm.si/news/26111>

http://www.mladaslovenija.org/index.php?option=com_content&task=view&id=311&Itemid=27

http://www.sd-velenje.si/e_novice.php?id=56

Sredstva ESS IN MŠŠ - Javni razpis za sofinanciranje izobraževalnih programov projektno učenje mladih in programov za zviševanje splošne in računalniške ravni pismenosti v letih 2010/13

